

Poročilo C4.1, Vol. 1, Zvezek 0

Podnebno ogledalo 2019 Povzetek za odločanje

Končno poročilo

LIFE ClimatePath2050 (LIFE16 GIC/SI/000043)

Povzetek za odločanje/odločevalce je začetni zvezek Podnebnega ogledala 2018, pripravljenega v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050, Slovenska podnebna pot do sredine stoletja (LIFE ClimatePath2050 »*Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target*«, LIFE16 GIC/SI/000043). Projekt izvaja konzorcij, ki ga vodi Institut »Jožef Stefan« (IJS), s partnerji: ELEK, načrtovanje, projektiranje in inženiring, d. o. o., Gradbeni Inštitut ZRMK (GI ZRMK), d. o. o., Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER), Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o., Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) in zunanjimi izvajalci.

ŠT. POROČILA/REPORT No.:

IJS-DP-12842, ver. 1.0

DATUM/DATE:

6. junij 2019

AVTORJI/AUTHORS:

mag. Barbara Petelin Visočnik

mag. Andreja Urbančič

Matjaž Česen, *univ. dipl. meteorol.*

Marko Đorić, *univ. dipl. inž. el.*

Tadeja Janša, *mag. posl. ved*

dr. Marko Kovač

dr. Marko Matkovič

mag. Stane Merše

dr. Matevž Pušnik

Gašper Stegnar, *univ. dipl. inž. grad.*

Katarina Trstenjak, *univ. dipl. geog., M.Sc.*

mag. Damir Staničič, *vsi IJS*

mag. Tomaž Fatur za IJS

dr. Janez Jeretina

Tomaž Perpar, *univ. dipl. inž. zoot., vsi trije KIS*

dr. Jože Verbič, *Kmetijski inštitut Slovenije*

mag. Gregor Pretnar,

Jernej Vozelj, *dipl. inž. grad., oba PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o.*

Urban Jeriha, *mag. inž. arh., IPoP – Inštitut za politike prostora*

dr. Boštjan Mali, *Gozdarski inštitut Slovenije*

REPORT TITLE/NASLOV POROČILA:

Deliverable C4.1 Vol.1/0: The First Climate Action Mirror and Accompanying Reports, Part 0: Summary for Decision Making, final report

Poročilo projekta št. C4.1, volumen 1/zvezek 0: Podnebno ogledalo 2019, Zvezek 0: Povzetek za odločanje, končno poročilo

Vsebina

1	UVOD.....	5
2	POVZETEK IN KLJUČNE UGOTOVITVE.....	7
2.1	.....	7
3	OCENA DOSEGANJA CILJEV OP TGP-2020.....	9
3.1	Doseganje letnih ciljev po odločbi 406/2009/ES.....	9
3.2	Doseganje sektorskih ciljev OP TGP 2020.....	11
4	PREGLED PO SEKTORJIH.....	13
4.1	Zelena gospodarska rast.....	13
4.1.1	Stanje – kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov.....	13
4.1.2	Priporočila.....	14
4.2	Stavbe.....	17
4.3	Stanje.....	17
4.3.1	Priporočila.....	18
4.4	Promet.....	23
4.4.1	Stanje.....	23
4.4.2	Priporočila.....	24
4.5	Kmetijstvo.....	28
4.5.1	Stanje – emisije TGP.....	28
4.5.2	Stanje – kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov.....	28
4.5.3	Priporočila.....	28
4.6	Ostali sektorji.....	32
4.6.1	Stanje – emisije TGP in kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov.....	32
4.6.2	Priporočila - industrija.....	33
4.6.3	Priporočila – energetike neETS.....	34
4.6.4	Priporočila - odpadki.....	35
5	VEČSEKTORSKI UKREPI.....	38
5.1	Ostali večsektorski ukrepi.....	38

5.2	Usposabljanje, izobraževanje, informiranje in promocija	39
5.2.1	Stanje in priporočila.....	39
6	ORGANIZACIJA IZVAJANJA	42
6.1	Kadrovske zmogljivosti in koordinacija izvajanja	42
7	FINANCIRANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	43
8	OZNAKE, SLIKE IN TABELE	45
8.1	Seznam oznak in kratic	45
8.2	Seznam slik.....	48

1 Uvod

V okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050¹ je bilo pripravljeno **Podnebno ogledalo 2019**, dokument, v katerem so predstavljene glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) za leto 2018. Pripravljene strokovne podlage hkrati vključujejo vse elemente vsebine, potrebne za pripravo **Četrtega letnega poročila o izvajanju Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (v nadaljevanju OP TGP)**, kot so ti opredeljeni v samem OP TGP².

Podnebno ogledalo sestavlja več zvezkov:

- **Zvezek 0: Povzetek za odločanje**, kjer so izpostavljena glavna priporočila za izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP iz OP TGP v prihodnjem letu;
- **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev OP TGP**, v katerem so povzete vse glavne ugotovitve glede doseganja ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP, vključno s pregledom financiranja izvajanja ukrepov ter prikazom kazalcev in kvalitativnih ocen glede doseganja njihovih ciljev in dolgoročnega obvladovanja emisij;
- **Zvezek 2: Promet**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju prometa. Pregled vključuje tudi analizo kazalcev izvajanja OP TGP za leto 2017, pregled izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v letu 2018 in priporočila za njihovo izvajanje v prihodnjem letu;
- **Zvezek 3: Stavbe**, v katerem je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju stavb. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot Zvezek 2;
- **Zvezek 4: Kmetijstvo**, ki vključuje celovit prikaz stanja na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju kmetijstva. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot Zvezka 2 in 3;
- **Zvezek 5: Ostali sektorji**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorjih industrija neETS – raba goriv in procesne emisije, energetika neETS, odpadki ter raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF);
- **Zvezek 6: Večsektorski ukrepi**, v katerem je prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP z ukrepi, ki so namenjeni več sektorjem. Vključena so področja zelene gospodarske rasti, usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije ter ostalih večsektorskih ukrepov;
- **Zvezek 7: Ukrep v središču – Trajnostna mobilnost in ravnanje uporabnikov**, kjer so podrobneje analizirani ukrepi, ki trenutno vplivajo na spremembo ravnanja uporabnikov, in sicer izboljšanje železniške infrastrukture za potniški prevoz, izgradnja kolesarske infrastrukture, spodbujanje trajnostne izbire transporta v okviru obračuna potnih stroškov in integrirani javni potniški promet (IJPP);
- **Zvezek 8: Ukrep v središču – Emisije v govedoreji**, v katerem so predstavljeni gospodarski in družbeni pomen govedoreje, struktura in trendi emisij TGP, možnosti za

¹ LIFE ClimatePath2050 (Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target)

² Operativni program ukrepov za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020, Vlada Republike Slovenije, 2014.

zmanjšanje emisij ter obstoječi ukrepi za zmanjšanje emisij in njihovi učinki. Vključena so tudi priporočila za izboljšanje ukrepov;

- **Zvezek 9: Ukrep v središču – Spodbujanje podjetij za prehod v nizkoogljično družbo**, ki vključuje pregled aktivnosti na področju finančnih spodbud, namenjenih podjetjem za prehod v nizkoogljično družbo (NOD), v okviru kohezijske politike;
- **Zvezek 10: Emisije TGP in sektor EU-ETS**, kjer je za sektor, ki sicer ni vključen v OP TGP, je pa pomemben s stališča zmanjševanja emisij TGP, pripravljen pregled kazalcev ter stanja in izvajanja ukrepov v tem sektorju.

2 Povzetek in ključne ugotovitve

Podnebno ogledalo 2019 kaže, da je Slovenija še zmeraj na poti k doseganju nacionalnega cilja. V letu 2017 so bile emisije toplogrednih plinov (TGP) iz neETS sektorjev po Odločbi 406/2009/ES nižje od letnega cilja za 10,8 %. Tudi napram letu 2016 so se emisije zmanjšale (za 2,8%). Prve ocene sicer kažejo, da se bodo emisije v letu 2018 nekoliko povečale.

Čeprav daje ocena doseganja ciljev in zmanjševanja emisij v letu 2017 spodbudno sliko gibanja emisij, je potrebno upoštevati, da bo do leta 2030 in 2050 potrebno emisije drastično zmanjšati, kar pomeni intenzivnejše izvajanje ukrepov v prihodnosti..

Ključni sektor za doseganje nacionalnih ciljev zmanjševanja emisij ostaja promet. V letu 2017 je njegov »emisijski« delež znašal 50,9% in ostaja edini sektor v katerem so se emisije TGP v obdobju 2005-2017 povečale in to kar za 25,5%. Sicer se krepí izvajanje ukrepov aktivne trajnostne mobilnosti, a še vedno zaostajajo ukrepi javnega potniškega prometa. Ukrepi JPP se po učinku uvrščajo med pomembnejše ukrepe OP TGP 2020, a še zmeraj ni zelenega napredka. Pristojna ministrstva morajo zagotoviti prednostno obravnavo tovrstnih ukrepov.

Po dveh leti rasti emisij v stavbah so se le te lani ponovno znižale in sicer za 9,6%. V obdobju 2005-2017 so se emisije zmanjšale kar za 50%. Bistveno se je glede na obdobje 2012-2015 izboljšal finančni vzvod spodbud v javnem sektorju. Leta 2017 je znašal 40 centov subvencije na 1 evro investicije. Zvišal se je tudi delež OVE v široki rabi in je znašal 57,1%, kar je najvišja vrednost v indikativnem obdobju. Z ukrepi in spodbudami na področju stavb je potrebno nadaljevati.

Cilje OP TGP na področju kmetijstva dosegamo, emisije so 6,2 % pod ciljno vrednostjo. Med najpomembnejšimi ukrepi za zmanjšanje emisij sta učinkovita reja živali in učinkovito kroženje dušika v kmetijstvu. V sklopu bodočega Programa razvoja podeželja je potrebno zagotoviti spodbude za ukrepe izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov, ki bi znatno povečali učinkovitost reje in s tem zmanjšali emisije metana iz prebavil. .

V industriji so se emisije od leta 2005 sicer zmanjšale za 26,6%, vendar se v zadnjih štirih letih emisije nekoliko povečujejo. Potrebno bo okrepiti spodbujanje ukrepov URE in OVE oz. oblikovati aktivno politiko podpore podjetjem za nizkoogljično družbo. Spodbud je za ta sektor malo oz. okoljski cilji spodbujanja še niso ustrezno opredeljeni.

Vzpodbudno je, da so se v lanskem letu 2018 povečala nepovratna sredstva za zmanjševanje emisij TGP v javnem sektorju, gospodinjstvih in prometu. Namenjenih je bilo 41,6 milijonov evrov (v letu 2017 25,9 milijonov evrov). Še vedno pa je znesek t.i. škodljivih subvencij višji. Te subvencije so leta 2017 znašale kar 135, 2 milijona evrov (v leti 2016 pa 123,6 milijona). Tovrstne subvencije so v nasprotju z doseganjem ciljev TGP in njihove učinke celo zmanjšujejo, postopoma jih je potrebno ukiniti.

Emisijska produktivnost, ki spremlja okoljsko učinkovitost gospodarstva, se je v letu 2017 ponovno rahlo izboljšala. Opazen napredek pa je še vedno prepočasen v primerjavi z drugimi članicami EU.

Še vedno se znatna finančna sredstva namenjajo ukrepom zmanjševanja emisij TGP brez spremljanja doseženih učinkov ukrepov. V prihodnje bo potrebno za vsak ukrep opredeliti tudi količinske cilje zmanjšanja emisij TGP.

Tudi spremljanje izvajanja OP TGP se bo leta 2020 spremenilo, saj morajo države članice EU do konca leta pripraviti Nacionalne energetske in podnebne načrte, ki bodo vsebovali ukrepe za obdobje 2021–2030 za doseganje zmanjšanja emisij TGP. Sistem spremljanja izvajanja podnebne politike, razvit v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050, bo v prihodnje prevzel vlogo osrednjega sistema za spremljanje politike blaženja podnebnih sprememb

3 Ocena doseganja ciljev OP TGP-2020

3.1 Doseganje letnih ciljev po odločbi 406/2009/ES³

Emisije toplogrednih plinov (TGP) po zgoraj omenjeni odločbi, na katere se nanašajo nacionalni cilji so leta 2017 predstavljale 62,4 % vseh emisij v Sloveniji. Ta delež se je od leta 2005 povečal za skoraj 5 odstotnih točk. Državni cilji v obdobju do leta 2020 po Odločbi 2009/406/ES tudi ne vključujejo emisij in ponorov toplogrednih plinov v sektorju rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF). V letu 2017 je ponor emisij TGP sektorja LULUCF dosegel nanižjo vrednost v celotnem obdobju spremljanja.

Cilj Slovenije do leta 2020 je, da se emisije toplogrednih plinov ne bodo povečale za več kakor 4 % glede na leto 2005, in se nanaša na izpuste virov, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijami EU-ETS⁴. Obveznosti so določene za celotno obdobje 2013–2020. Ciljna vrednost za leto 2013 je znašala 12.324 kt CO₂ ekv, za leto 2020 pa 12.533 kt CO₂ ekv, cilji za vmesna leta sledijo linearnemu povečevanju med tema letoma.

V letu 2017 so bile emisije iz virov po Odločbi 406/2009/ES nižje od letnega cilja za 10,8 %. Emisije so se v letu 2017 zmanjšale za 2,8 % in je po dveh zaporednih letih rasti emisij trend ponovno usklajen s cilji.

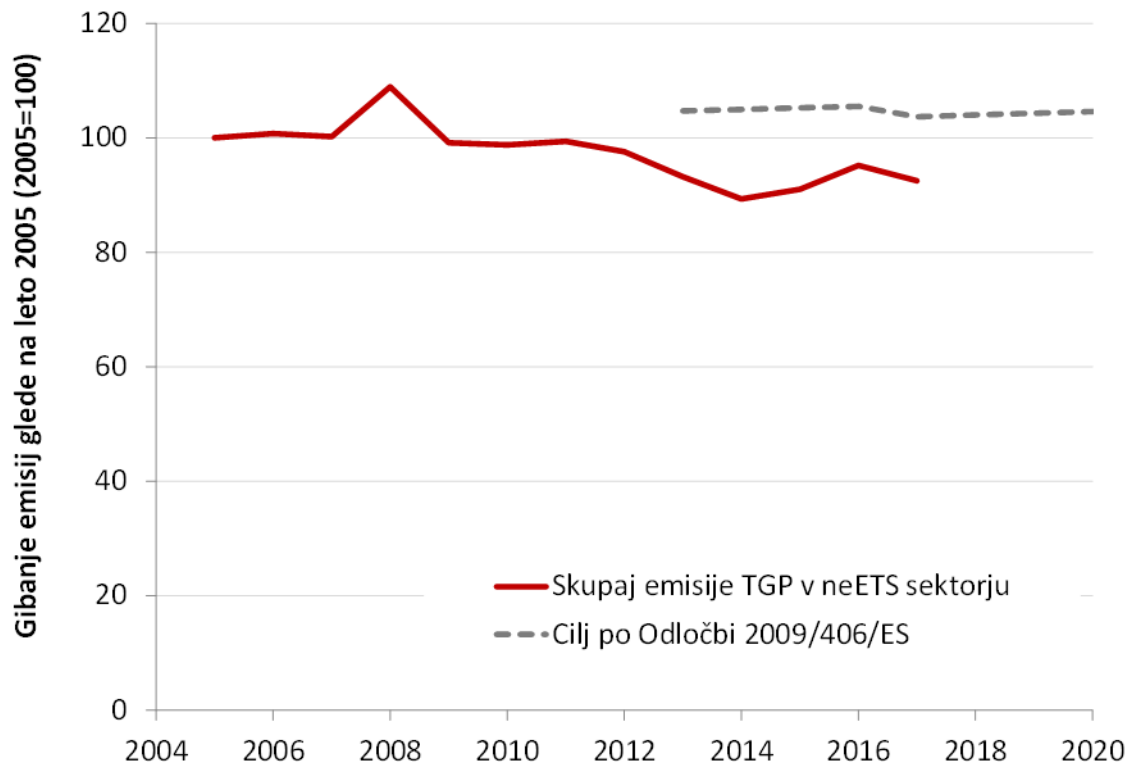
Ocene za leto 2018 kažejo, da se bodo emisije ponovno nekoliko povečale. Trenutno izpolnjevanje ciljev in tudi zmanjševanje emisij nikakor ne pomeni dolgoročnega obvladovanja emisij.

Promet predstavlja skoraj 51 % emisij neETS in ker je variabilnost emisij iz tega sektorja zelo velika – tudi do 18-odstotna letna rast – bi lahko celo kratkotrajna, a zelo velika rast rabe pogonskih goriv, resno ogrozila izpolnjevanje nacionalnega cilja. Pričakujemo, da se bo rast emisij zaradi višje gospodarske rasti nadaljevala. Negotovost predstavljajo cene motornih goriv, ki so pomemben vplivni faktor za nakup goriv v Sloveniji s strani tranzitnega prometa.

---

³ Odločba 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5.6.2009, stran 136).

⁴ Izvedbeni sklep Komisije št. 2013/634/EU z dne 31. oktobra 2013 o prilagoditvah dodeljenih letnih emisij za države članice za obdobje 2013 do 2020 v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 292 z dne 1.11.2013, stran 19). Od leta 2013 za pripravo evidence in tudi za poročilo o izvajanju OP TGP-2020 upoštevajo ciljne vrednosti, izračunane z upoštevanjem potenciala globalnega segrevanja iz 4. Ocenjevalnega poročila medvladnega foruma o podnebnih spremembah (IPCC).

Slika 1: Gibanje emisij neETS v obdobju 2005–2017 v primerjavi z gibanjem emisij po ciljni trajektoriji v obdobju 2013–2020 preračunano na emisije iz leta 2005 (vir: IJS-CEU)

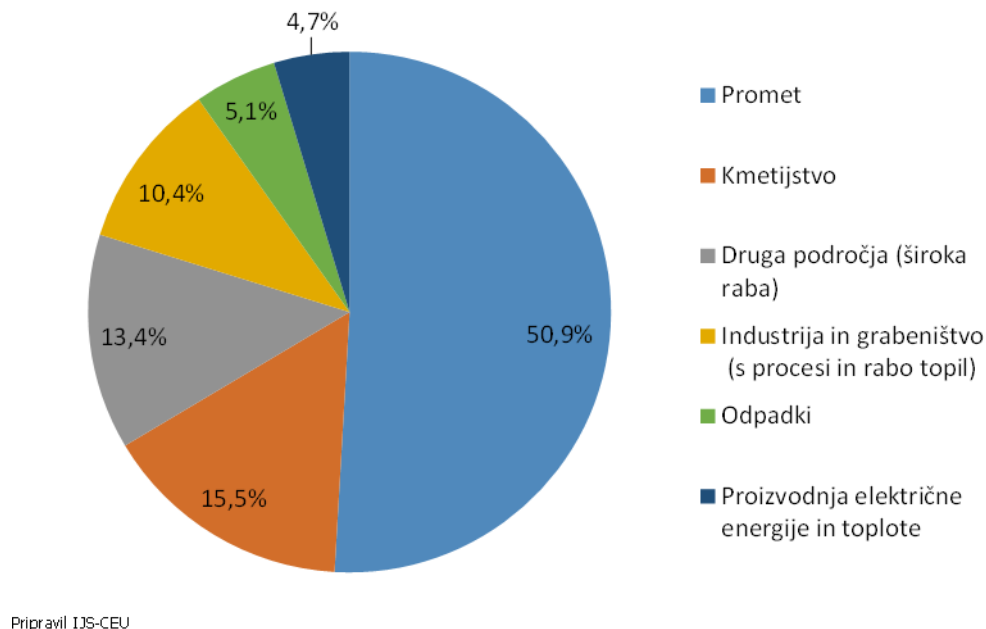
V OP TGP je vključenih večina ukrepov za doseganje nacionalnih ciljev v letu 2020 na področjih energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije iz sprejetih akcijskih načrtov. Zato ukrepe OP TGP presojava tudi s stališča doseganja navedenih ciljev⁵. Na področju energetske učinkovitosti je bila Slovenija v letu 2017 še v okvirih indikativnega letnega cilja, vendar pa se je primarna poraba energije že drugo leto povečala. Če se bo povečanje nadaljevalo s trendom prihodnjega leta bi ciljni vrednost v 2020 ravno še dosegli, ob ponovitvah manj ugodne rasti iz leta 2016 pa bi ciljni vrednost presegli za več kot 5%⁶. Doseganje ciljev za obnovljive energije v leto 2020 ostaja na kritični poti. V letu 2017 je bil po podatkih SURS-a delež OVE v rabi bruto končne energije v Republiki Sloveniji 21,5-odstoten, kar je sicer malenkost več kot leto prej, ciljni delež pa je 25 %. V obdobju do leta 2020 bo treba delež povečati za 3,5 odstotne točke. V obdobju od sprejema Akcijskega načrta za obnovljive vire energije 2010-2020 se je delež povečal le za 1,1.

⁵ Akcijski načrt za učinkovito rabo energije za obdobje 2017–2020 (AN URE), Vlada RS, 2017 in Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010-2020, Vlada RS 2010. Od leta 2020 bo za doseganje teh ciljev oblikovan skupen program.

⁶ Ocena izvajanja AN URE 2020 za leto 2017, IJS-DP-12672, Ljubljana, december 2018.

3.2 Doseganje sektorskih ciljev OP TGP 2020

Spremljanje izvajanja ukrepov OP TGP se osredotoča na tiste sektorje, ki prispevajo največ k emisijam v sektorju neETS.

Slika 2: Struktura emisij TGP po sektorjih neETS v letu 2017 (vir: IJS-CEU)

Promet, ki ima največji, skoraj 51-odstotni delež v emisijah neETS, je tudi edini sektor v katerem so se emisije v obdobju 2005-2017 povečale (za 25,5 %). V letu 2017 so se emisije po dveh letih rasti nekoliko zmanjšale (za 3,4%) in so bile nižje od letnega cilja, a v sektorju praktično ni več prostora za povečevanje emisij, saj so bile v letu 2017 emisije le za 1,5 odstotne točke pod ciljno vrednostjo.

Prva ocena za leto 2018 ponovno kaže na rahlo rast emisij (za 1%). Izpolnjevanje cilja v letu 2020 je v tem sektorju negotovo, šibko je tudi izvajanje ukrepov. Do leta 2020 bo potrebno emisije v tem sektorju nujno samo še zmanjševati.

Predlagani cilji v neETS sektorjih so po letu 2020 veliko bolj ambiciozni in zahtevajo aktivnosti za njihovo doseganje že pred letom 2020, zato je potrebno natančno spremljanje izvajanja ukrepov in gibanja emisij TGP v sektorju promet ter priprava analiz in interpretacij povezav med njimi za nadgradnjo projekcij v podporo izvajanju podnebne politike v tem sektorju. S tem bodo doseženi nižji stroški implementacije v daljšem časovnem obdobju.

Na področju **stavb** so se emisije v obdobju 2005-2014 znatno zmanjšale, po dveh letih rasti pa je bilo v letu 2017 zmanjšanje spet občutno in sicer za 8,1%. Za doseganje cilja bo v tem sektorju potrebno v prihodnjih dveh letih emisije zmanjšati še za 7,7 odstotnih točk.

Kljub dokaj konstantnemu zmanjševanju emisij v sektorju ravnanja z odpadki (v letu 2017 so se emisije zmanjšale za 2,6%), so emisije 9,7 odstotne točke nad ciljem za leto 2020, zato bo potrebno v naslednjih dveh letih temu sektorju posvetiti posebno pozornost.

V **kmetijstvu** so bile emisije v letu 2017 zmanjšale (za 2%), že leto prej so bile pod ciljno vrednostjo za leto 2020, trend je stabilen in spremembe počasne. Emisije v tem sektorju so na poti k doseganju indikativnega cilja.

Na dobri poti k doseganju indikativnega sektorskega cilja je kljub ponovnemu povečanju emisij tudi sektor proizvodnje **električne energije in toplote**, ki pa predstavlja v emisijah neETS le manjši, 5-odstotni delež. V **industriji** je v letu 2017 prišlo do rasti emisij, do leta 2020 je potrebno emisije zmanjšati za 15,4 odstotne točke, sektor ima v ne-ETS 10,4 odstotni delež, kar je več kot leta 2016 (delež je bil 9,8 %). Izpolnjevanje ciljev do 2020 je pod vprašajem.

4 Pregled po sektorjih

4.1 Zelena gospodarska rast

Cilj je podpreti prehod v gospodarstvo, katerega rast ne temelji na povečani rabi naravnih virov in energije, ampak z učinkovitostjo in inovacijami zmanjšuje emisije toplogrednih plinov, izboljšuje konkurenčnost in spodbuja večjo varnost oskrbe z energijo.

4.1.1 Stanje – kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov

Emisijska produktivnost, ki spremlja okoljsko učinkovitost gospodarstva, kaže, da je rast BDP v letu 2016 temeljila na povečanju emisij, kar je v nasprotju z zastavljenim ciljem OP TGP. V letu 2017 smo ponovno zabeležili rahlo izboljšanje emisijske produktivnosti. Opazen napredek pa je v primerjavi z drugimi članicami EU prepočasen.

Ponovno so se v letu 2017 dvignile subvencije, ki so v nasprotju z doseganjem ciljev zmanjšanja emisij TGP. Znašale so 135,2 milijonov evrov (v letu 2016 123,6 milijonov evrov). Najbolj problematična so vračila trošarin za dizelsko gorivo za komercialni namen (za tovorna vozila in vozila za prevoz potnikov), ki so največja po deležu in so se glede na predhodno leto povišala za 7 %. Za spodbujanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v javnem sektorju, gospodinjstvih in prometu je bilo iz strani Eko sklada v letu 2017 namenjenih 25,9 milijonov evrov nepovratnih sredstev in 41,6 milijonov evrov v letu 2018.

Implicitna stopnja obdavčitve v Sloveniji, s katero merimo, kako je z davki obremenjena končna energija, kaže na ponovno povečanje. Je še vedno nad povprečjem EU in se skozi leta ne spreminja veliko.

V letu 2017 Slovenija po indeksu eko-inovacij dejavnosti ostaja nad povprečjem EU-28.

Sprejeta **Strategija razvoja Slovenije (SRS)**, prehod v **nizkoogljično krožno gospodarstvo uvršča med razvojne cilje države**, kar je ključno za dolgoročno zmanjševanje emisij TGP, saj imajo ukrepi krožnega gospodarstva in učinkovite rabe virov celo večji razvojno/okoljski potencial od sedaj uveljavljenih ukrepov OP TGP. SRS med cilje uvršča **izboljšanje emisijske produktivnosti (razmerja med BDP in emisijo toplogrednih plinov)**, kar je pomembno, saj ta indikator sočasno sledi ciljema izboljšanja konkurenčnosti družbe in zmanjšanja emisij TGP⁷.

⁷ Za podrobnosti glej opis kazalca Emisijska produktivnost v zvezku 2.

4.1.2 Priporočila

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 01/2019	
<p>Potrebno je zagotoviti kontinuiteto priprave Zelene proračunske reforme (v nadaljevanju ZPR) in jo zastaviti veliko bolj ambiciozno, kot je to zastavljeno v priporočilih zaključenega projekta, zlasti pa zagotoviti postopno zmanjševanje okolju škodljivih subvencij. Potrebno je tudi zagotoviti izvedbo vseh priporočil iz Zaključnega poročila projekta ZPR in jih nadgraditi oz. pospešiti.</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	MF
<u>UTEMELJITEV</u>	<p>Projekt ZPR zaključen, glede njegovega nadaljevanja pa ni jasnih informacij. Potrebno je začeti nov projekt z jasno in ambiciozno zastavljenimi cilji in nalogami. V Sloveniji obstaja veliko soglasje glede potrebe po ZPR. Projekt ZPR, ki zajema povečanje deleža okoljskih davkov, delež drugih davkov pa zmanjšuje, je spodbujanja prestrukturiranja v gospodarstvo, gospodarno z viri, ki je tudi eden bistvenih elementov dolgoročne konkurenčnosti. Pri tem se je smiselno osredotočiti na usmerjanje proizvodnih in potrošnih vzorcev skladno z razvojnimi okoljskimi cilji SRS: »Nizkoogljično krožno gospodarstvo« in drugimi, kar je ključno za dolgoročno zmanjševanje emisij TGP, saj imajo ukrepi krožnega gospodarstva in učinkovite rabe virov (uporaba nizkoogljičnih materialov, daljša življenjska doba – zagotavljanje kakovosti, ponovna uporaba in recikliranje idr.) celo večji razvojno/okoljski potencial od sedaj uveljavljenih ukrepov OP TGP.</p> <p>Subvencije, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP, so se povečale in se oddaljujejo od cilja OP TGP. <u>Te subvencije zelo podražijo stroške izvajanja OP TGP</u>, saj so zaradi njih emisije večje in zato so za doseganje zastavljenih ciljev TGP potrebni dodatni ukrepi in finančna sredstva. Okolju škodljive subvencije povzročajo večjo količino odpadkov, emisij, obsežnejše pridobivanje virov ali negativne učinke na biotsko raznovrstnost. Spodbujajo lahko neučinkovite prakse in ovirajo vlaganje podjetij v zelene tehnologije. Zmanjševanje okolju škodljivih subvencij ali nadomestitev okolju škodljivih subvencij z okolju neškodljivimi subvencijami bo zagotovilo gospodarske, socialne in okoljske koristi ter omogočilo boljšo konkurenčnost.</p> <p>Potrebno je tudi zagotoviti izvedbo vseh priporočil iz Zaključnega poročila projekta ZPR, zlasti in njihovo nadgradnjo, ki je potrebna, da se:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pospeši izvedbo priporočila glede večjega poudarka okoljskim merilom pri davku na motorna vozila (glej priporočila na področju prometa); • okoljski test nadgradi glede zagotavljanja njegove kakovosti pri njegovi poskusni uporabi.
PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 02/2019	
<p>1. Pri izvajanju ukrepov je potrebno zagotoviti bolj ciljno usmerjanje razpisov v razvojne</p>	

projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu (skladno z nameni posameznih skupin ukrepov, npr. koda 68, *Energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi*).

2. Potrebno bo postaviti konkretne cilje v zvezi s prehodom v nizkoogljično gospodarstvo za posamezne ukrepe oz. razpise.
3. Pri tem bo potrebno zagotoviti ustrezno koordinacijo pristojnih akterjev za doseganje podnebnih ciljev ter upoštevanje že sprejetih nacionalnih strateških dokumentov, kot so AN URE, AN OVE, OP TGP.

IZVAJALEC SVRK, MGRT

UTEMELJITEV Glede na dejstvo, da naj bi se sredstva iz kode ukrepa 065 (Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu in odpornosti na podnebne spremembe) usmerjala v projekte v zvezi s podnebnimi cilji, se ugotavlja, da v načrtovanje ukrepov to pravilo ni bilo vključeno. Ker gre pri kohezijskih sredstvih za usmeritev, ki je bila neposredno postavljena kot zahteva (20 % sredstev je potrebno usmeriti v projekte povezane s podnebnimi cilji), bi bilo potrebno tovrstna sredstva namensko usmerjati prav tja.

Sedaj postavljeni cilji (npr. povečati delež inovacijsko aktivnih podjetij) niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev. Potrebni so konkretni cilji zmanjšanja emisij TGP, podobno kot v prednostni osi 4. Zahteve v razpisih bi morale bolj natančno odražati zahteve po prispevku k podnebnim ciljem, tudi s konkretnimi merili in kazalniki.

Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, ki so sodelovali pri pripravi in izvajanju ukrepov iz OP EKP, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev. Potrebno bi bilo vzpostaviti strukturo, ki bi imela krovni pregled nad aktivnostmi v zvezi s postavljanjem in doseganjem podnebnih ciljev, kar bi zagotovilo, da bi bili načrtovani ukrepi ciljno usmerjeni in koordinirani z namenom doseganja podnebnih ciljev.

Preveriti je potrebno usklajenost sprejetih dokumentov z izvedbenimi aktivnostmi, npr. v Programu izvajanja finančnih spodbud MGRT se deklarativno navaja usmeritev spodbud za nizkoogljično gospodarstvo, kar bi bilo potrebno prepoznati tudi kot ključno usmeritev v razpisih. Prav tako bi se bilo potrebno v programih izvajanja finančnih spodbud MGRT (in tudi SVRK, MOP) neposredno navezati na izpolnjevanje zahtev drugih sprejetih dokumentov na nacionalni ravni, ki se nanašajo na področja, ki jih pokriva MGRT (npr. AN URE, AN OVE, OP TGP).

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 03/2019

Višino okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida je potrebno postopoma povečevati. Potrebno je zagotavljati, da dajatev ni nižja od cene emisijskih

kuponov.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	Trenutna cena emisijskih kuponov znaša 24 €/t CO ₂ . Že več kot pol leta je višja od višine dajatve, trenutna cena znaša 17,3 €/t CO ₂ .
PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 04/2019	
<p>Priporočamo, da se zagotoviti tudi bolj dolgoročno načrtovanje porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe.</p> <p>Priporočamo tudi, da se zastavi konkretne cilje za posamezne ukrepe (zmanjševanja emisij TGP ali druge ustrezne količinske cilje), sofinancirane iz sklada, ter da se zagotovi spremljanje učinkov.</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	Sedanji sistem načrtovanja sredstev sklada za podnebne spremembe ne zagotavlja zadostne predvidljivosti ciljnim skupinam, ki so jim spodbude namenjene (nevladne organizacije, občine idr.). S tem pa so tudi učinki manjši.

4.2

4.3 Stavbe

Cilj je zmanjšanje emisij TGP za 53 % do leta 2020 glede na leto 2005, za kar bo potrebna celovita energetska prenova stavb in nadaljnja zamenjava kurilnega olja z nizkoogljičnimi viri energije. V prvi vrsti pa je to tudi ukrep za večjo gospodarsko rast.

4.4 Stanje

Leta 2017 so emisije iz rabe goriv v gospodinjstvih predstavljale 7,8 % emisij neETS, emisije v storitvenih dejavnostih pa 3,3 %, skupaj torej 11,1 %. Delež področja se je od leta 2005 zmanjšal za 9,3 odstotne točke. V letih 2015 in 2016 je prišlo v stavbah do povečanja emisij za 15,7%, v letu 2017 pa so se emisije znatno zmanjšale (za 9,6%). Večina emisij nastaja pri rabi goriv za ogrevanje stavb, zato so emisije odvisne od vremenskih razmer.

Vrednosti emisij kažejo na stabilen trend zniževanja emisij, vendar pa se je zmanjševanje v zadnjem času upočasnilo. Da bi dosegli ambiciozno zastavljen indikativni sektorski cilj, je potrebno zagotoviti kontinuiteto izvajanja ukrepov v tem sektorju. Dekompozicijska analiza je pokazala, da na zmanjšanje emisij najbolj vpliva zamenjava goriv z drugimi viri energije in izboljšave energetske učinkovitosti zgradb.

Vrednosti kazalcev zmanjšanje emisij in prihranki energije v javnem sektorju za letnima ciljema zaostajata že za 35% oz. 30 %. Glede na predvideno izvajanje ukrepov pričakujemo, da bodo vrednosti obeh kazalcev v prihodnje naraščale, vendar pa trenutno kaže, da zaostanka pri doseganju ciljev do leta 2020 verjetno ne bo mogoče nadoknadi.

Kazalec **površina energetske saniranih stavb v javnem sektorju** se je v letu 2017 ponovno izboljšal. Indikativni cilj je presežen za 15%. Je pa potrebno energetske obnove **stavb bolj v celovite prenove.**

Delež OVE v široki rabi se je leta 2017 v primerjavi z letom prej zvišal za 1,4 odstotne točke in je znašal 57,1% kar je najvišja vrednost v opazovanem obdobju. Za indikativno letno ciljno vrednostjo zaostaja za 0,9 odstotne točke. K zvišanju deleža OVE v letu 2017 je pripomoglo 6,4-odstotno zmanjšanje rabe goriv v široki rabi, ki je bilo večje od 4-odstotnega zmanjšanja rabe OVE.

Finančni vzvod spodbud v javnem sektorju je leta 2017 znašal 40 centov subvencije za 1 evro investicije, kar je za 2 centa **boljše od ciljne indikativne vrednosti. Finančni vzvod se je glede na vrednosti v obdobju 2012-2015 bistveno izboljšal.** Ker se večina projektov izvaja v okviru OP EKP je pričakovati, da bo finančni vzvod tudi **v prihodnje ostal na isti ravni, kar pa pomeni da bo leta 2020 predvidoma zaostal za ciljno vrednostjo.**

4.4.1 Priporočila

PRIPOROČILO STAVBE 01/2019	
<p>Za izpolnjevanje zahtev iz <i>Direktive o energetske učinkovitosti stavb 2010/31/EU (direktiva EPBD)</i> in <i>Energetskega zakona (EZ-1)</i> je nujno, da MOP čim hitreje zagotovi uveljavitev <i>Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o učinkoviti rabi energije (PURES-2)</i> in pri tem upošteva tudi smernice iz <i>Dopolnitve DSEPS</i>.</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, MZI DE
<u>UTEMELJITEV</u>	V skladu z direktivo EPBD in EZ-1, morajo biti po 31. decembru 2018 skoraj ničenergijske stavbe vse nove stavbe, ki jih javni organi uporabljajo kot lastniki, po 31. decembru 2020 pa tudi vse ostale nove stavbe. Proces za pripravo PURES-2 in pripadajoče Tehnične smernice se je začel leta 2015, vendar tudi v letu 2018 še ni bil zaključen, kar otežuje izpolnjevanje zahtev iz direktive EPBD in EZ-1.
PRIPOROČILO STAVBE 05/2019	
<p>Za pospeševanje energetskega pogodbenišтва (EPO) je treba čim hitreje poenotiti načrte in razviti ustrezne finančne produkte (npr. sistemske rešitve za odkup terjatev ponudnikov storitev EPO), predvsem pa je potrebno zagotoviti kontinuiteto spodbujanja energetske prenove stavb z nepovratnimi sredstvi.</p> <p>Nadaljnji razvoj tega mehanizma je potrebno podpreti tudi z drugimi podpornimi ukrepi: usposabljanjem, dodatno strokovno in tehnično pomočjo za pripravo projektov, programom zagotavljanja kakovosti projektov EPO, pripravo orodij za vrednotenje projektov EPO in podobno.</p> <p>Potrebna je širitev mehanizma iz javnega sektorja na druge sektorje, zlasti stanovanjski. Potrebna je tudi vzpostavitev mehanizmov za spodbujanje nastanka podjetij za energetske storitve med malimi in srednje velikimi podjetji (MSP).</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	MZI DE, MGRT
<u>UTEMELJITEV</u>	<p>Energetsko pogodbenišтво je pristop, ki omogoča, da se ob enakem obsegu javnih sredstev energetske prenove več objektov in tako doseže večje učinke. Analiza EPO projektov, ki se izvajajo v okviru OP EKP, kaže, da so ti projekti v primerjavi s projekti, kjer se prenova izvaja preko javnih naročil, učinkovitejši in cenejši, še vseeno pa bo treba v prihodnje vse projekte, ne glede na način financiranja, bolj usmerjati v celovite prenove. EPO je poleg tega pomemben tudi z vidika spodbujanja zelene gospodarske rasti.</p> <p>Mehanizem je v Sloveniji sicer razvit, a je za večje učinke potreben njegov nadaljnji razvoj, da se s tem omogoči energetske prenove stavb v načrtovanem obsegu. V javnem sektorju je EPO razvit predvsem v občinah, večji razvoj v širšem in ožjem javnem sektorju pa ovirata predvsem nepoznavanje tega področja in vnaprej začrtani investicijski načrti.</p>

Shema nepovratnih spodbud za javni sektor, kombinirana z energetske pogodbeništvom, deluje dobro in je izpostavljena kot zgled dobre prakse v EU, zato je potrebno temu mehanizmu zagotoviti kontinuiteto in ga razširiti v druge sektorje.

V okviru Nacionalnega energetske podnebne načrta (NEPN) je potrebno poenotiti načrte glede vzpostavitve garancijske sheme in drugih instrumentov razvoja EPO iz AN URE in Doplnitve DSEPS.

PRIPOROČILO STAVBE 06/2019

V stavbah je potrebno do leta 2020 zagotoviti najmanj 48 ktoe dodatne proizvodnje toplote in hladu iz OVE, od tega 15 ktoe v javnem sektorju in 33 ktoe v gospodinjstvih. Proizvodnjo energije iz OVE je zato potrebno v okviru pozivov Eko sklada za gospodinjstva oz. v okviru razpisov/povabil OP EKP za energetske prenove javnih stavb usmerjati bolj ciljno. Za javni sektor priporočamo tudi, da se preuči, ali so za izkoriščanje OVE potrebne dodatne spodbude, npr. v okviru spodbud Eko sklada in iz sredstev Sklada za podnebne spremembe.

IZVAJALEC MZI DE, Eko sklad

UTEMELJITEV Dodatna proizvodnja energije iz OVE v gospodinjstvih in javnem sektorju je pomembna tako za doseganje ciljev, skladnih z indikativnimi sektorskimi cilji predloga prenove AN OVE⁸, in s tem tudi za doseganje krovnega cilja 25-odstotnega deleža OVE v rabi bruto končne energije do leta 2020, kot tudi za dolgoročno razogljičenje stavb.

PRIPOROČILO STAVBE 07/2019

Ukrepe v stavbah (predpise, subvencije itd.) je potrebno usmerjati tako, da se sočasno s cilji za zmanjšanje rabe energije in emisij TGP ter povečanje proizvodnje energije iz OVE zasleduje tudi cilje za zmanjšanje emisije trdnih delcev PM10 in PM2,5. V okviru *Pravilnika o metodah za določanje prihrankov energije* je potrebno vzpostaviti spremljanje učinkov spodbud tudi na te cilje.

IZVAJALEC MZI DE, MOP

UTEMELJITEV K visokim koncentracijam trdnih delcev PM10 in PM2,5 v zraku največ prispeva raba goriv v stavbah, pomembno pa tudi promet. Glavni vir v stavbah je nepopolno zgorevanje lesne biomase, ki je posledica starih in neučinkovitih kotlov, neustrezne mešanice goriva in zraka ter nepravilne priprave in prevelike vlažnosti goriva. Različne študije kažejo, da imajo z vidika onesnaženosti zraka prav delci najbolj negativen vpliv na zdravje. V Sloveniji so se emisije delcev PM10 v obdobju 2000–2016 povečale za

⁸ Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020, Vlada Republike Slovenije, julij 2010

12 %, delcev PM_{2,5} pa za 17 %, pri čemer so mala kurišča leta 2016 prispevala 68 % vseh emisij PM₁₀ in kar 76 % vseh emisij PM_{2,5}⁹. Trenutno je v skladu z *Uredbo o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanjega zraka*¹⁰ v pripravi *Operativni program za nadzor nad onesnaževanjem zraka (OP NEC)*, v okviru katerega bodo zastavljeni ukrepi za doseganje obveznosti zmanjšanja emisij drobnih delcev in ostalih onesnaževal, med katerimi so tudi predhodniki delcev iz *Direktive NEC*¹¹.

PRIPOROČILO STAVBE 10/2019

Za nadaljnje zmanjševanje rabe energije in emisij TGP v gospodinjstvih, je potrebno:

- pripraviti finančni načrt spodbujanja ukrepov v gospodinjstvih (v skupnem obsegu gre za več kot 3 mrd EUR investicij do leta 2024), vključno z določitvijo virov financiranja, spodbujevalnih mehanizmov in ukrepov za odstranjevanje ključnih ovir (odločanje v stanovanjskem sektorju idr.), organizacijo spodbujanja in zagotavljanjem pomoči po principu vse na enem mestu;
- zagotoviti spodbude za pripravo projektov v stanovanjskem sektorju (s spodbujanjem za prijave na razpise tehnične pomoči institucij EU ali z domačo shemo);
- izvajati demonstracijske projekte.

V okviru delovanja Eko sklada je potrebno:

- zagotoviti čim bolj enakomerno in usmerjeno izvajanje načrtovanih ukrepov v primernem obsegu;
- poenostaviti administrativne postopke pri dodeljevanju spodbud;
- identificirati ostale ovire za povečanje izvajanja ukrepov v gospodinjstvih (npr. višina subvencije) in pripraviti odziv nanje;
- analizirati potencialne za ukrepe URE in OVE, dosegljive s spodbujevalnimi mehanizmi v tem sektorju;
- razvijati in pripravljati nove finančne instrumente za stanovanjski sektor (skupaj z MzI);
- razvijati nove poslovne modele za energetska prenova stanovanjskih stavb npr. celovita prenova sosek (skupaj z lokalnimi energetskimi agencijami (LEA) in ENSVET);
- zagotoviti usklajeno in ciljno usmerjeno ozaveščanje in informiranje o URE in izrabi OVE v gospodinjstvih (skupaj z Borzenom).

IZVAJALEC Eko sklad, MzI DE, Borzen, LEA, ENSVET

UTEMELJITEV Kazalec zmanjšanje emisije CO₂ v stanovanjskem sektorju je leta 2017 zaostajal za indikativnim letnim ciljem za 21 %, hkrati pa Eko sklad tudi ne dosega cilja iz AN URE, to je 262 GWh prihranka energije na leto, za

⁹ Kakovost zraka v Sloveniji v letu 2017, MOP-ARSO, november 2018 (https://www.arso.gov.si/zrak/kakovost%20zraka/poro%c4%8dila%20in%20publikacije/Letno_porocilo_2017_kakovost_zraka_fin.pdf)

¹⁰ Uradni list RS, št. 48/18

¹¹ Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka, spremembi Direktive 2003/35/ES in razveljavitvi Direktive 2001/81/ES ([UL L št. 344 z dne 17. 12. 2016, str. 1](#))

doseganje obveznosti iz 7. člena Direktive o energetske učinkovitosti (EED) ¹² .	
PRIPOROČILO STAVBE 17/2019	
Čim prej je potrebno spodbuditi pripravo projektov v okviru pridobljenih sredstev mednarodne tehnične pomoči ELENA za energetske prenove stavb ožjega in širšega javnega sektorja in okrepiti aktivnosti na področju izobraževanja in usposabljanja vseh vključenih v pripravo in izvedbo projektov energetske prenove stavb.	
<u>IZVAJALEC</u>	MZI DE
<u>UTEMELJITEV</u>	Za doseganje zastavljenih ciljev v OP TGP, AN URE in OP EKP je potrebno izboljšati črpanje razpoložljivih sredstev v okviru razpisov/povabil OP EKP in s tem pospešiti izvedbo naložb v celovito energetske prenove predvsem stavb širšega in ožjega javnega sektorja. V okviru dosedanjih razpisov/povabil za ta del javnega sektorja je bilo dodeljenih le dobrih 28 % razpoložljivih sredstev.
PRIPOROČILO STAVBE 18/2019	
Okrepiti je potrebno aktivnosti za vzpostavitev celovitega sistema zagotavljanja kakovosti energetske prenove stavb. Aktivnosti naj vključujejo vzpostavitev sistema v okviru strukturiranega procesa sodelovanja deležnikov, certificiranje izvajalcev in procesov, izobraževanje oz. usposabljanje deležnikov in zagotavljanje vodilne vloge javnega sektorja z uveljavljanjem sistema kakovosti pri projektih energetske prenove stavb v javnem sektorju.	
<u>IZVAJALEC</u>	MZI DE, MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	Z boljšo kakovostjo bodo naložbe v energetske prenove stavb dosegale boljše makroekonomske učinke, in sicer višjo dodano vrednost v dejavnosti, in posledično podpirale zahtevnejša delovna mesta ter boljše razvojne in izvozne priložnosti za podjetja.
PRIPOROČILO STAVBE 19/2019	
Čim prej je treba okrepiti proces priprave projektov energetske prenove javnih stavb, zlasti stavb v državni lasti, in sicer tako s pripravo sheme, v okviru katere bodo na razpolago spodbude za pripravo projektov, kot tudi z ozaveščanjem in usposabljanjem oseb, odgovornih za energetske prenove na vseh ravneh priprave in izvedbe projektov v stavbah ožjega in širšega javnega sektorja, katerih ustanovitelj je RS.	
<u>IZVAJALEC</u>	MZI DE
<u>UTEMELJITEV</u>	Trenutna dinamika izvajanja ukrepov ne zagotavlja doseganja zastavljenih

¹² Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi Direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi Direktiv 2004/08/ES in 2006/32/ES, [UL L 315 z dne 14. 11. 2012, str. 1, prečiščena različica \(2013-07-01\)](#)

ciljev na tem področju.

*Za dodatna priporočila glej zvezek št. 3

4.5 Promet

Cilj je zadržati emisije TGP ZA 9% do leta 2020 glede na leto 2008 z uveljavljanjem trajnostnega prometa oz. zadržati emisije tako, da povečanje glede na leto 2005 ne bo preseglo 27 %.

4.5.1 Stanje

Sektor prometa predstavlja največji vir emisij v letu 2017 kar 50,9 % emisij TGP po Odločbi 406/2009/ES. Delež prometa je bil še leta 2005 zgolj 38 odstoten. Večina emisij je iz cestnega prometa. Promet je edini sektor, v katerem so se emisije v obdobju 2005–2017 povečale, in sicer za 25,5 %. V letu 2017 so se emisije iz prometa glede na prejšnje leto zmanjšale za 3,4%. Emisije so se zmanjšale kljub povečani aktivnosti v sektorju, opravljenih je bilo več potniških in tovornih kilometrov, torej lahko vzrok za zmanjšanje iščemo predvsem v manjšem obsegu nakupa motornih goriv, saj so bile cene v Sloveniji med višjimi glede na sosednje države.

Na spremembe emisij TGP najbolj vplivata dva dejavnika: aktivnost v sektorju promet (prometno delo) in izvoz goriva v rezervoarjih vozil (tranzitni promet).

Le eden od petih kazalcev trenutno kaže na uspešno približevanje cilju, in sicer **delež tovornega prometa po železnicah**. Hitrejša rast železniškega tovornega prometa od rasti cestnega prometa je skladna z zastavljenim ciljem. **Potrebno je zagotoviti nadaljevanje teh pozitivnih trendov tudi ob povečani gospodarski aktivnosti ki bo vplivala na večji obseg tovornega prometa.**

Specifične emisije novih vozil se zmanjšujejo in sledijo zastavljenemu cilju. Vendar na rezultat vpliva tudi vse večja razlika med tovarniškimi podatki o rabi energije in emisijah ter dejanskimi podatki.

Povprečne emisije vseh vozil se sicer znižujejo, a počasneje, kot je potrebno za doseganje cilja. Emisije CO₂ na prevožen kilometer vseh vozil se zmanjšujejo počasneje, kot bi bilo potrebno za doseganje cilja. V letu 2017 se je delež OVE v prometu povečal in je znašal 2,7%. Bil pa je še vedno nižji od ciljev v OP-TGP-2020 in v AN OVE⁹. Doseganje teh obveznosti je na kritični poti.

Število potniških kilometrov v javnem prevozu nadaljuje trend rasti iz leta 2016. Rast je prepočasna za doseganje cilja, do leta 2020 je potrebna občutna rast JPP. V JPP na železnicah so se potniški kilometri zmanjšali že drugo leto zapored in so bili za 4,4% manjši kot v letu 2016. V medkrajavnem avtobusnem prevozu so se potniški kilometri povečali že četrto leto zapored, v mestnem javnem potniškem prometu pa so se po lanskem 10-odstotnem povečanju povečali tudi v letu 2017, in sicer za 22,7 %. Izboljšanje je posledica spremembe načina subvencioniranja prevoza dijakov in študentov v letu 2012 ter deloma natančnejšega

spremljanja prevozov. Ukrep se po učinku na zmanjšanje emisij TGP uvršča med pomembnejše ukrepe OP TGP.

Letos smo v ospredje postavili ukrep **Trajnostna mobilnost in ravnanje** uporabnikov. Za več informacij glej zvezek št. 7. Nekaj priporočil smo vključili spodaj-med ostala prometna priporočila, ostala se nahajajo v zvezku 7.

4.5.2 Priporočila

PRIPOROČILO PROMET 01/2019	
<p>Priporočamo izvedbo spodbud za ureditev infrastrukture namenjene javnemu potniškemu prometu, ki zajema tako obnove, nadgradnje in novogradnje na področjih železniških in avtobusnih sistemov ter multimodalnih potniških vozlišč. Poleg tega je nujen nadaljnji razvoj ustrezno kakovostnih storitev (kot so povečane frekvence voženj, ustrezne kapacitete vozil, usklajeni vozni redi idr.).</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	Mzl in občine
<u>UTEMELJITEV</u>	Glede na trend povečevanja avtomobilskega osebne prometa, kar zaznavamo v zadnjih letih, priporočamo izvedbo spodbud za ureditev infrastrukture, namenjene javnemu potniškemu prometu, ki bodo ključno pripomogle k spremembi trendov. Ureditev železniške in avtobusne infrastrukture, potniških postaj in postajališč ter povečanje števila javnih prevoznih sredstev bosta v omrežje javnega prometa pritegnila večje število potnikov in s tem povzročila zmanjšanje izpustov, povzročenih z bolj potratnimi prevoznimi sredstvi.
PRIPOROČILO PROMET 02/2019	
<p>Nadaljevati je potrebno spodbujanje za ureditev infrastrukture, namenjene nemotoriziranemu prometu, ki naj zajema izgradnjo nove in po potrebi tudi prenovo že dotrajane obstoječe kolesarske infrastrukture in infrastrukture za pešce. Pri gradnji in prenovi infrastrukture je potrebno zagotoviti, da sta skladni s trenutno veljavnimi prometnimi smernicami.</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	Mzl, MOP, občine, Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Izboljšanje infrastrukture, namenjene kolesarjenju in hoji, bo omogočilo in spodbudilo uporabo trajnostnih oblik prometa na nivoju dnevni migracij. Ustrezna infrastruktura, ki vključuje tako povezave kot tudi pripadajočo infrastrukturo (nadstreški, zavetišča, varnostni elementi, stojala...) omogoča trajno navezavo na nemotorizirana prometna sredstva in s tem zmanjšanje emisij TGP. V letih 2017 in 2018 se razpisana sredstva za spodbujanje tega področja sicer znatno povečala, finančni viri za obdobje po izteku finančne perspektive 2014–2020 pa niso zagotovljeni. Spodbude bi bilo smiselno zagotoviti tudi za prenovo že dotrajane obstoječe infrastrukture, še zlasti če ta hkrati tudi ne ustreza več zahtevam trenutno veljavnih prometnih

smernic.	
PRIPOROČILO PROMET 05/2019	
Priporočamo spremembe in dopolnitve Zakona od davku na motorna vozila, potrebna je posodobitev lestvice za stopnje obdavčitve glede na emisije CO ₂ .	
<u>IZVAJALEC</u>	MF
<u>UTEMELJITEV</u>	<p>Lestvico za stopnje obdavčitve bo potrebno prenoviti, na problematiko je opozorila tudi Delovna skupina za Zeleno javno finančno reformo. V PO2019 ugotavljamo tudi, da se je vrednost kazalca Emisije iz novih vozil v letu 2017 poslabšala. Poleg tega so povprečne emisije novih vozil (118,8 g/km v letu 2017) že blizu najnižjemu razredu obdavčitve (0 do 110 g/km), zato bo potrebno lestvico obdavčitve prenoviti in najnižji razred obdavčitve razbiti na več razredov z različnimi stopnjami obdavčitve. Sedanja ureditev ne stimulira rabe električnih vozil, kar bi omogočili z uvedbo dodatnih razredov.</p> <p>Potrebna je poenotenje na ravni EU in tudi ureditev vseh nejasnosti glede obdavčitve različnih kategorij električnih koles, in sicer tako, da iz obdavčitve izvzete vse kategorije, ki se nanašajo na aktivno mobilnost.</p>
PRIPOROČILO PROMET 06/2019	
Izboljšati je potrebno shemo subvencioniranja vozil za doseganje večje stroškovne učinkovitosti teh spodbud.	
<u>IZVAJALEC</u>	MzI, Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	<p>Smiselno je določiti zgornjo mejo vrednosti vozil, ki se jih subvencionira. Višino subvencij je smiselno z leti postopno nižati, kar bi dodatno spodbudilo uporabnike k čimprejšnjemu nakupu električnih vozil. Subvencije v Sloveniji so tudi med najvišjimi v EU, tudi v primerjavi z najrazvitejšimi državami. Tako bi z istimi sredstvi dosegli večji učinek.</p> <p>Priporočamo, da se preuči možnost, da bi višjo subvencijo za električno vozilo (bonus pri subvenciji) prejeli lastniki vozil, ki bodo staro vozilo z motorjem z notranjim zgorevanjem odjavili iz prometa (glede na EURO razred). Priporočamo tudi, da se prouči tudi možnost, da odjava starega vozila pri subvencijah električnih vozil ni le bonus, ampak pogoj za pridobitev subvencije. Zaradi snovne učinkovitosti je smiselno premisliti tudi o dodatni spodbudi in/ali zahtevi za elektrifikacijo obstoječih avtomobilom s pogonom na fosilna goriva. Ker pogonski sklop predstavlja manjši del vozila, je predelovanje celotnega vozila ekonomsko nesmiselno. Takšno predelavo bi morali izvesti/podpreti proizvajalci, ki pa se temu upirajo, saj so subvencije zanje veliko ugodnejše.</p> <p>Okrepiti je potrebno spodbujanje elektrifikacije voznega parka v mestih, še posebej pomembna je elektrifikacija javnega prometa – avtobusov in tudi</p>

<p>taksijev.</p> <p>Smiselno je okrepiti promocijo spodbud za kolesa oziroma pedelecov, ki vključuje tudi pozitivne zdravstvene učinke aktivnega gibanja.</p>	
PRIPOROČILO PROMET 08/2019	
<p>Ob izračunu nadomestila za prevoz na delo na podlagi oddaljenosti predlagamo uvedbo degresije za daljše prevoze. S tem bi bilo povračilo za daljše poti sorazmerno nižje.</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u></p>	<p>MJU</p>
<p><u>UTEMELJITEV</u></p>	<p>Linearno izračunavanje povračila za vse zaposlene bi namreč v povprečju znižalo povračila za bližje in zvišalo za bolj oddaljene zaposlene. Z uvedbo degresije bi se destimuliralo preseljevanje daleč od delovnega mesta oz. vzpodbudilo uporabo sopotništva ali javnega potniškega prometa. S tem bi se z instrumentom vsaj deloma naslovilo cilje zmanjševanja emisij TGP.</p>
PRIPOROČILO PROMET 09/2019	
<p>Priporočamo povezavo povračil za prevoz na delo z uporabo javnega potniškega prometa.</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u></p>	<p>MJU</p>
<p><u>UTEMELJITEV</u></p>	<p>Pri izračunu povračila na podlagi oddaljenosti od doma, ki ni dejanski, ampak modelni strošek, obstaja tveganje, da bi ta ukrep dodatno destimuliral uporabo JPP. Kljub izhodišču po poenostavitvi izračuna, je smiselno povezati povračila z uporabo JPP. Primera takšne povezave sta delavska vozovnica - nakup celoletne integrirane vozovnice za JPP, ki bi se glasila na nosilca, ali povračilo dejanskih stroškov vozovnice na določeni razdalji, če delavec predloži dokazilo o nakupu.</p>
PRIPOROČILO PROMET 13/2019	
<p>Potrebno je vzpostaviti organizacijsko obliko in izbrati upravljavca JPP. Določiti je treba njegove pristojnosti in delovne naloge, izbrati model upravljanja in ustrezne kadre in zagotoviti primerno usposabljanje.</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u></p>	<p>MzI</p>
<p><u>UTEMELJITEV</u></p>	<p>Javni potniški promet je zasnovan na treh ravneh. Sistemska raven so zakoni in predpisi, ki jih pripravljajo na MzI, upravljavska raven določa linije in njihovo optimizacijo, usklajuje vozne rede itd., izvajalska raven pa izvaja prevoze. Upravljavca v Sloveniji še ni vzpostavljen, zato njegove naloge izvaja MzI, ki pa ima v ta namen zelo omejene kadrovske kapacitete.</p>
PRIPOROČILO PROMET 15/2019	
<p>Priporočamo večjo ambicioznost pri železniškem prometu.</p>	

<u>IZVAJALEC</u>	MZI / DRSI
<u>UTEMELJITEV</u>	Strategija razvoja prometa v RS do leta 2030 navaja, da bo železnica hrbtenica javnemu potniškemu prometu, avtobusi in druga prometna sredstva (sistem P+R, kolesa...) pa jo napajajo in dopolnjujejo. V zadnjih letih je opazen napredek, še vedno je zaostanek za cestno infrastrukturo izdaten.
PRIPOROČILO PROMET 16/2019	
Pripraviti je potrebno strategijo razvoja javnega potniškega prometa	
<u>IZVAJALEC</u>	MZI
<u>UTEMELJITEV</u>	<p>Strateški dokument JPP bi moral obsegati železnico kot hrbtenico JPP, medkrajevne in mestne avtobusne prevoze ter navezavo na sorodna področja trajnostne mobilnosti, kot to infrastruktura za pešce in kolesarje, parkirišča P+R, sopotništvo idr.</p> <p>Za delovanje JPP se vsakoletno namenja veliko sredstev, zato je smiselno pregledati stanje, opredeliti prioritete, jasno opredeliti cilje in ustrezno razporediti sredstva, saj bo le tako lahko infrastruktura nudila pogoje za razvoj kakovostnih storitev. Takšno strategijo bi lahko pripravil bodoči upravljavec JPP.</p>

*Za dodatna priporočila glej zvezek št. 2

4.6 Kmetijstvo

Cilj je obvladovanje emisij TGP na ravni do največ +5 % do leta 2020 glede na leto 2005 ob hkratnem povečanju samooskrbe Slovenije s hrano.

4.6.1 Stanje – emisije TGP

Emisije v sektorju kmetijstvo so leta 2017 predstavljale 15,5 % emisij TGP (8,6% fermentacija v prebavilih, 2,8% ravnanje z gnojem, 4% kmetijska zemljišča, drugo 0,1%) in so po deležu drugi sektor za prometom. Izmenjujejo se obdobja rasti in zmanjševanja emisij TGP. V letu 2017 so se emisije ponovno zmanjšale za 2%. Trenutno znašajo 1,2% manj od izhodiščne v letu 2005 in za 6,2 odstotne točke manj od ciljne vrednosti v letu 2020.

Gibanje emisij sektorja kmetijstvo je zaenkrat skladno z zastavljenim ciljem.

Najpomembnejša toplogredna plina v sektorju kmetijstvo sta metan in didušikov oksid. Prvi prispeva približno 70 %, drugi pa približno 30 % toplogrednega učinka sektorja.

4.6.2 Stanje – kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov

Za emisije TGP na enoto prirejenega mleka so značilna velika nihanja med leti, na katera vplivajo tudi vremenske razmere. **V obdobju 2005–2017, trend zmanjševanja emisij ni bil zaznan (kljub jasnemu trendu v obdobju 1985–2017).**

Poraba dušika iz mineralnih gnojil v obdobju 2005–2017 niha okoli ciljne vrednosti za leto 2020 (28.000 t N/leto), s tem, da je bila v povprečju ciljna vrednost dosežena.

Kljub povečanju porabe dušika iz mineralnih gnojil v letih 2014 in 2015 je bil presežek dušika v teh letih majhen. **Ciljna vrednost za leto 2020 je 53 kg N/ha. V povprečju zadnjih petih let je bila vrednost dosežena.**

Površina zemljišč v ukrepu Ekološko kmetovanje se povečuje hitreje, kot je bilo predvideno z OP TGP-2020.

Površine njiv in vrtov v ukrepih, ki zahtevajo gnojenje na podlagi hitrih talnih ali rastlinskih testov so v zadnjih treh letih znatno presegle ciljno vrednost, ki je bila določena s Programom razvoja podeželja 2014–2020.

4.6.3 Priporočila

PRIPOROČILO KMETIJSTVO 01/2019

Ocenjujemo, da so ukrepi za zmanjševanje izpustov didušikovega oksida ustrezni in da bi jih bilo smiselno nadaljevati.

[IZVAJALEC](#) MKGP

UTEMELJITEV Rešitve za zmanjševanje emisij didušikovega oksida sovpadajo z rešitvami za varovanje voda pred onesnaževanjem z nitrati in rešitvami za zmanjšanje emisij amonijaka. Na področju preprečevanja onesnaževanja voda imamo dolgoletno tradicijo in razmeroma dobro razvit sistem javne svetovalne službe. Varovanje voda je med prednostnimi področji **Kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil (KOPOP)** Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020) in rezultati se kažejo tudi na področju emisij didušikovega oksida. K učinkovitejšemu kroženju dušika prispevata tudi **ukrepa Naložbe v fizična sredstva in Ekološko kmetovanje** (oba v sklopu PRP 2014–2020). Omenjeno se kaže v doseganju ciljev na področju porabe dušika iz mineralnih gnojil in bruto bilančnega presežka dušika.

PRIPOROČILO KMETIJSTVO 02/2019

Priporočamo, da se v naslednjem obdobju Programa razvoja podeželja, pogojevanje zahteve Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak, odpravi.

IZVAJALEC MKGP

UTEMELJITEV Ukrepa KOPOP in Ekološko kmetovanje prek učinkovitejšega kroženja dušika in s tem manjše porabe dušika iz mineralnih gnojil pomembno prispevata k zmanjšanju emisij didušikovega oksida. **Šibka točka ukrepa KOPOP je premajhen obseg izvajanja zahteve Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak na trajnem travinju.** Kmetije, ki gospodarijo na trajnem travinju, razpolagajo z velikimi količinami živinskih gnojil, izbirno zahtevo Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak pa lahko izberejo le na travnikih, na katerih se odločijo za puščanje nepokošenega pasu (5-10 % površine) ali pa če se odločijo na kmetiji opustiti siliranje krme. Pogojevanje z izvajanjem drugih zahtev kmete odvrča od vključevanja v to zahtevo. Uspešnost izvajanja teh ukrepov je sicer odvisno tudi od uspešnosti kmetijskega izobraževalnega sistema in javne kmetijske svetovalne službe.

PRIPOROČILO KMETIJSTVO 03/2019

Ocenjujemo, da bi bilo smiselno **korigirati cilje OP TGP za ukrep Ekološko kmetovanje.**

IZVAJALEC MOP

UTEMELJITEV Za ukrep **Ekološko kmetovanje** so cilji Programa razvoja podeželja 2014-2020 bolj ambiciozni (55.000 ha). V OP TGP je ta vrednost 44.000 ha.

PRIPOROČILO KMETIJSTVO 04/2019

Doseganje cilja na področju emisij metana bo v velikem obsegu odvisno od nadomestne rešitve za nerealizirano zahtevo »analiza krme in računanje krmnih obrokov« za govedo in/ali drobnico« iz prvotnega predloga ukrepa KOPOP– gre za zahtevo, katere **predvideni**

učinki so bili že upoštevani pri pripravi OP TGP-2020.

IZVAJALEC MKGP

UTEMELJITEV Kljub temu, da **prispeva večino toplogrednega učinka v sektorju kmetijstvo metan (približno 70 %)**, namenjamo zmanjševanju emisij metana bistveno manj pozornosti kot zmanjševanju emisij didušikovega oksida. **Šibka točka je premajhna ambicioznost na področju zmanjševanja emisij metana iz prebavil rejnih živali, ki prispevajo približno 55 % vseh emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu.** Ob razmeroma dobrem selekcijskem delu v smeri učinkovitejših živali in ob spodbujanju pašne reje prek ukrepov PRP 2014–2020, zanemarjamo priložnosti na področju ustrežnejšega krmljenja rejnih živali. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prek javne kmetijsko svetovalne službe sicer zagotavlja podporo pri računanju krmnih obrokov, žal pa se velik delež kmetov te storitve ne poslužuje. **Brez posebnih spodbud napredka na tem področju ne pričakujemo.** V preteklih letih smo rešitev videli v ukrepu Sodelovanje (M16) iz Programa razvoja podeželja 2014–2020. Po objavi Uredbe o izvajanju ukrepa Sodelovanje v letu 2017 in po prvih odobrenih projektih v letu 2018 ocenjujemo, da ni realnih možnosti, da bi v sklopu tega ukrepa uvedli izračune krmnih obrokov na podlagi analiz krme na večje število kmetij, ki tega ne izvajajo.

Letos je eden izmed ukrepov v središču bil tudi **Emisije v govedoreji**. V Sloveniji je govedoreja najpomembnejša kmetijska panoga, hkrati pa je tudi najpomembnejši kmetijski vir emisij TGP v kmetijstvu. Za več informacij glej zvezek št.8

PRIPOROČILO GOVEDOREJA 01/2019

Ocenjujemo, da k zmanjšanju emisij TGP na področju govedoreje največ prispevata instrumenta *izvajanje skupnega temeljnega rejskega programa za pasme goved* in *javna svetovalna služba*. Instrumenta sta ustrezna in bi ju bilo smiselno nadaljevati, s tem, da bi bilo treba v sklopu javne svetovalne službe povečati obseg dela na področju krmljenja goved, delo pa usmeriti na kmetije in kategorije živali, ki na področju učinkovite reje še ne dosežajo ustreznih rezultatov.

IZVAJALEC MKGP

UTEMELJITEV Omenjena instrumenta prispevata k zmanjšanju emisij metana iz prebavil rejnih živali, ki predstavljajo 79 % vseh emisij TGP v govedoreji. Pri instrumentu *izvajanja skupnega temeljnega rejskega programa* gre za selekcijsko delo v smeri učinkovitejših živali, za katere so značilne tudi manjše emisije TGP. Rezultati selekcijskega dela se prenašajo na naslednje generacije goved, prek bikovskega semena pa tudi v črede, ki niso vključene v rejske programe. Oba instrumenta prispevata tudi k izboljšanju rejskih praks, ki so zaradi razdrobljenosti in diverzifikacije slovenskega kmetijstva (veliko število majhnih, nespecializiranih kmetij)

največja ovira za povečanje učinkovitosti reje. Analiza rezultatov prireje mleka na slovenskih kmetijah kaže, da se dejanske mlečnosti med čredami s podobnimi plemenskimi vrednostmi za prirejo mleka zelo razlikujejo, analize pitanja goved pa, da na splošno zelo zaostajamo za rezultati, ki bi jih lahko dosegli. Iz poročil o delu javne kmetijsko svetovalne službe je razvidno, da je program dela na področju krmljenja goved premalo obsežen.

PRIPOROČILO GOVEDOREJA 02/2019

V sklopu bodočega Programa razvoja podeželja je treba zagotoviti spodbude za izboljšanje kakovosti krme in krmnih obrokov.

IZVAJALEC MKGP

UTEMELJITEV Kljub temu da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prek javne kmetijsko svetovalne službe zagotavlja podporo pri računanju krmnih obrokov, se ta praksa ni dovolj razširila. Izvedba je povezana z dodatnimi stroški (analize krme, dodatno delo), zato bi bilo treba rejce k izboljšanju krmnih obrokov spodbuditi z ukrepom Programa razvoja podeželja.

PRIPOROČILO GOVEDOREJA 03/2019

Za gradnjo majhnih in mikro bioplinskih naprav za pridobivanje bioplina iz živinskih gnojil bi bilo smiselno zagotoviti dodatne spodbude.

IZVAJALEC MKGP

UTEMELJITEV Ukrep *naložbe v fizična sredstva* v sklopu PRP 2014–2020 med drugim podpira tudi naložbe, ki prispevajo k zmanjšanju emisij TGP v govedoreji. Kljub ponujenim možnostim v tekočem programskem obdobju, za sedaj ni interesa za gradnjo majhnih in mikro bioplinskih naprav, s katerimi je mogoče v celoti preprečiti emisije metana in znatno zmanjšati emisije dušikovega oksida iz skladišč živinskih gnojil, hkrati pa prispevati k večji izrabi obnovljivih virov energije. Gradnjo bioplinskih naprav, ki za pridobivanje bioplina izrabljajo živalska gnojila, bi bilo smiselno spodbuditi s povečanjem deleža sofinanciranja in/ali pa s specifičnim razpisom v sklopu ukrepa *sodelovanje*.

4.7 Ostali sektorji

Cilji so zmanjšanje emisij TGP do leta 2020 glede na leto 2005:

- iz industrije zunaj sheme EU-ETS za 42 % z ukrepi za prehod na konkurenčno nizkoogljično proizvodnjo;

4.7.1 Stanje – emisije TGP in kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov

Industrija (neETS). Leta 2017 so emisije iz zgorevanja goriv v industriji in gradbeništvu (5,7%) ter procesne emisije (4,7%) predstavljale skupaj 10,4 % emisij neETS.

Od leta 2005 do leta 2017 so se emisije zmanjšale za 26,6%, vendar se v zadnjih štirih letih emisije nekoliko povečujejo in se oddaljujejo od indikativnega sektorskega cilja OP TGP-2020. v letu 2017 so se emisije povečale za 2%, kot posledica večjih emisij iz industrijskih procesov, zaradi večje rabe topil in povečane rabe zemeljskega plina.

Kazalec delež OVE v rabi goriv v industriji neETS je leta 2017 znašal 18,7%, delež se je zmanjšal že tretje leto zapored. Zaostaja tudi za letno ciljno vrednostjo. Če se bo tovrsten trend nadaljeval bo zaostanek za ciljem 2020 znašal več kot 6 odstotnih točk.

Energetika (neETS). Emisije po Odločbi 406/2009/ES vključujejo emisije iz zgorevanja goriv v energetiki zunaj sheme ETS. Večino predstavljajo emisije v sistemih daljinskega ogrevanja in ubežne emisije (. Delež energetike v skupnih emisijah neETS je bil v letu 2017 4,7- odstoten.

V obdobju 2005–2017 so se emisije zmanjšale za 13,9 %. V zadnjih treh letih so se emisije povečale, v letu 2017 za 5,9 %.

Emisije tega sektorja trenutno izpolnjujejo indikativni sektorski cilj in so **znatno (za 19,9%) pod zastavljeno trajektorijo za leto 2020.**

Odpadki. Ravnanje z odpadki je leta 2017 predstavljalo 5,1-odstotni delež v emisijah neETS. Tudi v letu 2017 so se emisije tega sektorje zmanjšale (za 2,6%), a so še vedno za 9,7 odstotne točke višje od cilja v letu 2020. V prihodnje se bodo emisije zaradi občutno nižje količine odloženih biorazgradljivih odpadkov hitro zmanjševale, tako da je **cilj za leto 2020 dosegljiv**, a sektor potrebuje dodatno pozornost.

Količina odloženih biorazgradljivih odpadkov je bil av letih 2016 in 2017 občutno nižja kot leta prej. S tem je bila količina nižja tudi od cilja za leto 2020. Zmanjšanje je bilo doseženo z ukrepoma ločeno zbiranje odpadkov in izgradnja sistemov za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov pred odlaganjem.

K emisijam v sektorju odpadki prispeva tudi ravnanje z odpadnimi vodami. Glede na leto 2005 so se emisije zmanjšale za skoraj 31%.

4.7.2 Priporočila - industrija

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 01/2019	
V industriji neETS je potrebno okrepiti spodbujanje ukrepov URE in OVE.	
<u>IZVAJALEC</u>	Mzl in Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Ukrepi za spodbujanje URE in OVE v industriji se izvajajo v okviru razpisov Eko sklada in Mzl (kohezijska sredstva), ob okrepljenem spodbujanju izvajanja ukrepov bi bili učinki večji. Rezultati oziroma učinki aktualnih razpisov bodo ovrednoteni prihodnje leto. Odziv na povratne spodbude v industriji je bil, tudi v letu 2018, dokaj medel. Manjši obseg financiranja ukrepov URE in izrabe OVE v industrijskih gospodarskih družbah s povratnimi sredstvi pripisujemo veliki ponudbi denarnih sredstev na trgu pod relativno ugodnimi pogoji.
PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 02/2019	
Zagotoviti je potrebno ustrezne podatke za spremljanje in vrednotenje učinkov nepovratnih in povratnih spodbud v industriji neETS.	
<u>IZVAJALEC</u>	Mzl in Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Za spodbujanje ukrepov v tem sektorju v okviru OP EKP in Eko sklada v veliki meri ni ustreznih razpoložljivih podatkov za spremljanje in vrednotenje učinkov. Omenjeno vrzel bi lahko zapolnili z vzpostavitvijo ustreznega sistema za spremljanje in vrednotenje učinkov.
PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 03/2019	
Vzpostaviti je potrebno ustrezno podporno okolje za razvoj celovitih storitev upravljanja z energijo.	
<u>IZVAJALEC</u>	Mzl in Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Za doseganje zelenih učinkov ukrepov URE in izrabe OVE v industriji je potrebno vzpostaviti podporno okolje, ki bo spodbudilo ponudbo celovitih storitev, ki bodo vključevale izvedbo energetskih pregledov, preko identifikacije možnih ukrepov in pridobivanja spodbud iz ustreznih finančnih mehanizmov do same izvedbe tehnoloških in mehkih, sistemskih organizacijskih ukrepov. V ta namen je v okviru AN URE načrtovana tudi vzpostavitev sheme za spodbujanje celovitega upravljanja z energijo v malih in srednje velikih podjetjih (MSP; od leta 2018 dalje). Za spodbude za izvajanje energetskih pregledov v MSP je potrebno zagotoviti nadgradnjo ukrepa in ga ustrezno umestiti v kontekst uvajanja sistemov za upravljanje z energijo.
PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 04/2019	
Vzpostaviti je potrebno ustrezno podporno okolje za razvoj poslovnih modelov	

energetskega pogodbeništa.	
<u>IZVAJALEC</u>	MzI in Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	<p>Vzpostavitev podpornega okolja za razvoj poslovnih modelov energetskega pogodbeništa ter ključnih finančnih instrumentov sta ključna za razvoj energetskega pogodbeništa za industrijo in MSP (npr. garancijska shema, komplementarnost povratnih in nepovratnih sredstev).</p> <p>V letu 2019 se je sicer začel projekt LIFE IP CARE4CLIMATE, v sklopu katerega je predviden tudi razvoj finančnih mehanizmov za spodbujanje ukrepov URE in OVE v industriji.</p>

4.7.3 Priporočila – energetike neETS

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 01/2019	
Priporočamo, da MOP kot ukrepe OP TGP obravnava tudi vse ukrepe AN URE in AN OVE s področja daljinskega ogrevanja in hlajenja.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	OP TGP ne vključuje ukrepov za sektor energetika neETS, torej tudi ne ukrepov za spodbujanje sistemov daljinskega ogrevanja. Sektor daljinske energetike je zlasti pomemben za doseganje sinergij podnebne politike z ukrepi varstva zraka.
PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 02/2019	
Za doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP je pomembno, da se zahtev v 322. členu EZ-1 glede energetske učinkovitosti sistemov daljinskega ogrevanja ne znižuje.	
<u>IZVAJALEC</u>	MzI
<u>UTEMELJITEV</u>	Predlog <i>Zakona o spremembah in dopolnitvah EZ-1</i> , ki je trenutno v medresorskem usklajevanju in na Službi Vlade RS za zakonodajo, znižuje zahteve za učinkovite sisteme DO, kar je v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Namesto vsaj 75 % kombinacije toplote iz OVE ali SPTE in odvečne toplote, predlog namreč uvaja vsaj 50 % kombinacije toplote iz najmanj dveh izmed prej naštetih treh virov.
PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 03/2019	
Za uspešen nadaljnji razvoj sistemov daljinskega ogrevanja je potrebno dopolniti pravila za vstop v podporno shemo, ki bodo na pozivih dala prednost enotam soproizvodnje toplote in električne energije (SPTE) na OVE.	
<u>IZVAJALEC</u>	MzI
<u>UTEMELJITEV</u>	Kar 84 % vse toplote v sistemih daljinskega ogrevanja je proizvedeno v SPTE (od tega 10 % iz OVE), k čemer je pomembno prispevala podporna shema za električno energijo proizvedeno iz OVE in v SPTE z visokim

<p>izkoristkom. Za uspešen nadaljnji razvoj je potrebno dodatno podpreti enote SPTE na OVE, ki v primerjavi z enotami SPTE na fosilna goriva dosegajo večje prihranke emisij TGP z nižjimi stroški.</p>	
<p>PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 04/2019</p>	
<p>Za nepovratne investicijske finančne spodbude za izgradnjo sistemov daljinskega ogrevanja na OVE je treba zagotoviti dolgoročno in stabilno spodbujanje.</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u></p>	<p>MzI</p>
<p><u>UTEMELJITEV</u></p>	<p>S subvencijami kohezijske politike za izgradnjo sistemov DO na OVE je bila spodbujena izgradnja več manjših sistemov DO, predvsem na lesno biomaso. Omenjeni sistemi predstavljajo velik lokalni razvojni potencial ter dosegajo znatno in stroškovno ugodno zmanjšanje emisij CO₂. Daljinski sistemi na OVE prispevajo tudi k povečanju deleža OVE v bruto končni rabi energije, zato so pomembni tudi z vidika izpolnjevanja obveznosti Slovenije na tem področju do leta 2020 in nadalje.</p>
<p>PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 05/2019</p>	
<p>Zagotoviti je potrebno ciljne finančne spodbude za izkoriščanje odvečne toplote v sistemih DO in podporne aktivnosti (promocija idr.).</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u></p>	<p>MzI, Eko sklad</p>
<p><u>UTEMELJITEV</u></p>	<p>Kjer je možno, je kot vir toplote za DO smiselno uporabiti odvečno toploto. V primerjavi z izrabo OVE raba odvečne toplote zmanjšuje rabo primarne energije, kar je pomembno tudi z vidika doseganja cilja, zastavljenega v <i>Akcijskem načrtu za energetske učinkovitost (AN URE)</i>, v skladu s katerim raba primarne energije leta 2020 ne bo presegla 7,125 mio toe (82,86 TWh).</p>

4.7.4 Priporočila - odpadki

<p>PRIPOROČILO ODPADKI 01/2019</p>	
<p>Priporočamo izvršitev 8. posebnega cilja iz Programa ravnanja z odpadki, ki pravi, da je pri ravnanju z gradbenimi odpadki treba slediti ciljem krožnega gospodarstva tako, da se bo v letu 2020 najmanj 70 % njihove količine pripravilo za ponovno uporabo, recikliranje in snovno predelavo, za zemeljske izkope pa zagotovila višja stopnja uporabnosti s predpisanimi merili za preglednejše razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku.</p>	
<p><u>Izvajalec</u></p>	<p>MOP</p>
<p><u>Utemeljitev</u></p>	<p>Glede na dejstvo, da je med nastalimi odpadki v RS količinsko največ gradbenih odpadkov (v letu 2017 kar 44 %), s ciljem ohranjanja naravnih primarnih virov ter v zvezi z doseganjem cilja krožnega gospodarstva glede nenevarnih gradbenih</p>

odpadkov je potrebno na tem področju začeti izvajati korake, ki bodo prispevali k doseganju cilja za leto 2020.

Kot enega izmed ukrepov v središču smo letos izbrali tudi **Spodbujanje podjetij za prehod v nizkogoljično družbo**. V povzetku za odločanje so zbrana samo priporočila. Za več informacij in priporočil glej zvezek št. 9

PRIPOROČILO 1 - SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V NOD

Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, ki so sodelovali pri pripravi in izvajanju ukrepov iz OP EKP, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev. Potrebno bi bilo vzpostaviti strukturo, ki bi imela krovni pregled na aktivnostmi v zvezi s postavljanjem in doseganjem podnebnih ciljev, kar bi zagotovilo, da bi bili načrtovani ukrepi ciljno usmerjeni in koordinirani z namenom doseganja podnebnih ciljev.

IZVAJALEC MGRT, MOP, MzI, MKGP

UTEMELJITEV Spodbujanje podjetij za prehod v nizkogoljično družbo (NOD) se v Sloveniji izvaja v omejenem obsegu in neusklajeno med različnimi akterji na trgu. Izvajanje aktivnosti za doseganje podnebnih ciljev so razdrobljene med posamezna akterje, predvsem ministrstva in izvajalske organe. Med akterji ni zadostne koordinacije, zato prihaja do neusklajenega delovanja peri sprejemanju in izvajanju nalog v zvezi s podnebnimi cilji.

Med dokumenti, ki so podlaga za načrtovanje in izvajanje spodbujanja podjetij (industrijskih in drugih sektorjev) ni ustreznih povezav in usklajenega delovanja.

PRIPOROČILO 5 - SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V NOD

V zvezi s spremljanjem projektov bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s konkretnimi prispevki k URE/OVE/zmanjševanju TGP. Sedaj postavljeni cilji niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev. Pri pripravi razpisov je potrebno del sredstev nameniti spremljanju izvajanja in doseganja ciljev povezanih s podnebnimi spremembami. Sistematično in trajno izboljšanje spremljanja odobrenih projektov se lahko doseže samo z definiranjem in spremljanjem objektivnih in merljivih kazalnikov. Prav tako pa ponovno poudarjamo, da morajo biti kazalniki neposredno in brez izjem povezani z jasno definiranimi cilji zmanjšanja emisij TGP.

IZVAJALEC SVRK, MGRT, MOP

UTEMELJITEV Pri izvajanju ukrepov se dogaja, da upravičenci v vlogah cilje opredelijo zelo različno, kar kaže na potrebo po sistemski ureditvi v okviru vsakega razpisa. Zahteve v razpisih bi morale bolj natančno odražati zahteve po prispevku k podnebnim ciljem, tudi s konkretnimi merili in kazalniki. Za potrebe doseganja podnebnih ciljev se izkazuje potreba po sistemsko določenem pristopu k postavljanju in spremljanju ciljev. Primera sta npr. pri energetskih prenovah objektov kulturne dediščine, kjer je MzI pripravilo navodila za pripravo, izvajanje in vrednotenje tovrstnih projektov v okviru javnega financiranja ali javni

razpis MGRT za energetska obnova turističnih nastanitev.

PRIPOROČILO 8 - SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V NOD

Potrebno je intenzivirati priprave takih spodbud za podjetja, ki bodo dala dolgoročne rezultate pri doseganju podnebnih ciljev. Spodbude je potrebno usmerjati ločeno za manjša in večja podjetja (neETS in ETS), pri čemer je treba posebno pozornost posvetiti pravilni pripravi instrumentov, da bodo res vodili k ciljem znižanja emisij.

IZVAJALEC MGRT, MOP

UTEMELJITEV V zadnjih letih podjetja povečujejo emisije zaradi gospodarske rasti v preteklih letih. Ta dvig proizvodne dejavnosti in s tem emisij TGP dodatno otežuje doseganje ciljev na področju emisij TGP, URE in deleža OVE. S stališča zmanjševanja emisij TGP je bistveno premalo dialoga med zakonodajalci in odločevalci, ter podjetji, na katere se tovrstni ukrepi nanašajo. Prav tako je treba takšen dialog vzpostaviti s podjetji ETS, ki so pred dejstvo zniževanja emisij TGP postavljeni že z letom 2021, ko jim bo podeljenih precej manj brezplačnih pravic do izpustov TGP, kar bo imelo za kratkoročno posledico dvig stroškov poslovanja. Potrebno je preveriti, ali so v dialog vključene vse skupine podjetij in obravnavane na enak način.

PRIPOROČILO 9 - SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V NOD

Sredstva za spodbujanje podjetij za prehod v NOD je potrebno povečati oziroma jih uporabiti s takšnim namenom, za kakršnega so bila načrtovana in postaviti kriterije za spremljanje uspešnosti.

IZVAJALEC MOP, MGRT, MzI, MKGP, SVRK

UTEMELJITEV Vsi kazalci kažejo na dejstvo, da Slovenija ne dosega svojih, lastno postavljenih ciljev na področju podnebnih sprememb.

PRIPOROČILO 3 - SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V NOD

Pri programiranju ukrepov je potrebno posebno pozornost usmeriti v pravilno razumevanje namena posameznih finančnih virov. Sredstva, ki so namenjena aktivnostim, ki prispevajo v podnebnim ciljem, se morajo usmerjati bolj natančno in z določenimi cilji.

IZVAJALEC MGRT, SVRK

UTEMELJITEV Sredstva in usmeritve, ki so bila predvidena v OP EKP kot tista, ki prispevajo k podnebnim ciljem, bi morala biti praviloma in ne le izjemoma usmerjena v razvojne projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu. V razpisih MGRT za spodbujanje inovacij in spodbujanje malih in srednjih podjetij se ta vidik ne izpostavlja, kar vodi k uporabi sredstev za namene, ki ne prispevajo k podnebnim ciljem.

5 Večsektorski ukrepi

5.1 Ostali večsektorski ukrepi

K zmanjšanju emisij TGP prispevajo tudi drugi večsektorski ukrepi. Ukrepi obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih je natančneje opredeljen v AN URE. V prenovljeni obliki se izvaja od leta 2015. Eko sklad je leta 2018 odobril 42,4 milijona evrov kreditov, kar je skoraj polovica več kot leto prej. Obseg kreditiranja se je povečal predvsem na račun večjega obsega kreditiranja okoljskih naložb občanom.

Leta 2017 je bila uveljavljena prenovljena shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v sproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 01/2019	
	Še naprej je potrebno izboljševati spremljanje izvajanja sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance ter zagotoviti pogoje za njeno stabilno delovanje (izboljšanje kakovosti in razpoložljivosti podatkov, ki jih poročajo zavezanci, in sicer ne samo za namene izpolnjevanja obveznosti iz AN URE; preverjanje poročanja zavezancev o doseganju prihrankov; sprotne prenova metod za izračun prihrankov energije in odprava anomalij, ki bi lahko povzročile nerealne visoke prihranke ter posledično njihovo nizko ceno na trgu, idr.).
<u>IZVAJALEC</u>	MzI, Agencija za energijo
<u>UTEMELJITEV</u>	Kakovost podatkov o učinkih, doseženih v okviru sheme, je vprašljiva. Ker ukrepi, ki se izvajajo, ne prispevajo samo k izpolnjevanju ciljev AN URE, je smiselno, da se spremlja in preverja tudi učinke, ki prispevajo k doseganju drugih ciljev, npr. k zmanjšanju emisije CO ₂ . Leta 2018 je bilo več kot tri četrtine celotnega prihranka v okviru sheme doseženega z zgolj štirimi ukrepi, kar kaže na to, da je potrebno dogajanje v shemi spremljati in jo po potrebi usmerjati.
PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 02/2019	
	Izboljšati je potrebno sistem spremljanja učinkov kreditov Eko sklada, tako da bodo na razpolago vsi potrebni podatki o doseženih učinkih po sektorjih in letih, ko so bile naložbe izvedene.
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Sistematično spremljanje spodbud po sektorjih je nujno za dokazovanje doseganja ciljev na področjih energetske učinkovitosti, izrabe OVE in emisij TGP, in sicer ne samo ciljev, zastavljenih do leta 2020, ampak tudi tistih, ki bodo opredeljeni v okviru nastajajočega Nacionalnega energetskega podnebne načrta za obdobje 2021–2030 (NEPN). Ustrezno spremljanje

obenem omogoča tudi ustrezno usmerjanje instrumentov.	
PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 03/2019	
<p>V okviru sheme podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v sproizvodnji toplote in električne energije z visokim izkoristkom je potrebno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagotoviti realizacijo potrjenih/izbranih projektov iz zaključenih razpisov; • zagotoviti izvedljivost prijavljenih projektov, predvsem vetrne energije in majhnih hidroelektran; • pripraviti dodatne pozive v okviru sheme v letih 2019 in 2020 tako, da bodo sredstva prednostno namenjena projektom OVE (sončne elektrarne in SPTE na lesno biomaso idr.); • dopolniti pravila na razpisih, da bi v shemo vstopale tudi naprave SPTE na lesno biomaso. Te naprave glede na trenutna pravila ne morejo konkurirati SPTE enotam na zemeljski plin, kjer so stroški proizvodnje električne energije bistveno nižji. 	
<u>IZVAJALEC</u>	Mzl, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen
<u>UTEMELJITEV</u>	Povečanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije je bistveno zaradi doseganja ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP in 25-odstotnega deleža OVE v rabi bruto končne energije do leta 2020.
PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 04/2019	
Čim prej je potrebno začeti s pripravo nove sheme podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v SPTE.	
<u>IZVAJALEC</u>	Mzl, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen
<u>UTEMELJITEV</u>	Pravočasna priprava nove sheme je bistvenega pomena za zagotavljanje kvalitetnega in stabilnega podpornega okolja za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v SPTE tudi do leta 2030. Pomembno je zagotoviti kontinuiteto delovanja sheme, da ne bi prišlo do zastoja, podobnega tistemu iz let 2015 in 2016.

5.2 Usposabljanje, izobraževanje, informiranje in promocija

Cilji OP TGP za to področje so:

- izobraževanje in usposabljanje za prehod v konkurenčno nizkoogljico družbo;
- krepitev kadrovskih virov za odpiranje novih zelenih delovnih mest;

5.2.1 Stanje in priporočila

V Sloveniji izvajajo aktivnosti izobraževanja, usposabljanja, informiranja in ozaveščanja na področju blaženja podobnih sprememb različni nosilci. Aktivnosti se financirajo iz različnih virov

(npr. Evropski socialni sklad, OP EKP, Sklad za podnebne spremembe). Med vidnejšimi dosežki na tem področju lahko izpostavimo pridobitev projekta IP LIFE Care4Climate, ki naslavlja ozka grla pri izvajanju OP TGP, znotraj projekta pa se bo oblikoval tudi načrt usposabljanj za prehod v NOD. Izvajanje ukrepov in njihovih učinkov na področju izobraževanja, usposabljanja, informiranja in ozaveščanja so precej razdrobljene in stihijsko usmerjene.

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 01/2019	
<p>Priporoča se načrtno spremljanje izvajanja najbolj relevantnih usposabljanj in nastavitvev enotnega sistema evalvacije oz. enotno metodologijo ocenjevanja učinkov teh usposabljanj.</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, Eko sklad, MZI, IJS
<u>UTEMELJITEV</u>	V letu 2018 je bil pridobljen projekt IP LIFE Care4Climate, ki se je pričel izvajati 1. 1. 2019 in v katerem je veliko vsebine namenjene usposabljanju. Projekt predstavlja dobro izhodišče za nadgradnjo ukrepa in bolj usmerjeno izvajanje usposabljanj ter tudi vrednotenje učinkov.
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 02/2019	
<p>V novi finančni perspektivi OP EKP se priporoča, da se načrtno oblikujejo naloge izobraževanja in usposabljanja na zelenih delovnih mestih ter da se jih tudi realizira. V kolikor je še mogoče, se priporoča, da se v program usposabljanj na delovnem mestu vključijo tudi usposabljanja na zelenih delovnih mestih.</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	MGRT, MDDSZ
<u>UTEMELJITEV</u>	Za programe izobraževanja in usposabljanja na zelenih delovnih mestih so bile predvidene naloge znotraj Socialnega evropskega sklada, ki pa se niso realizirale. Ni se izkoristilo možnih finančnih možnosti za financiranje usposabljanj in izobraževanja za zelena delovna mesta. Rok za realizacijo naloge je bil konec leta 2016. Naloga je bila do leta 2019 nerealizirana.
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 03/2019	
<p>Aktivnosti informiranja in ozaveščanja naj se bolj ciljno usmerijo; npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo ali imajo težave npr. črpanje nekaterih sredstev Eko sklada. Hkrati se naj ohranja določena kontinuiteta določenih ozaveščevalnih akcij, saj se nemalokrat zgodi, da so akcije zgolj enkratne, potem pa se tema več ne pojavi.</p>	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Aktivnosti informiranja in ozaveščanja so precej razdrobljene in velikokrat stihijsko usmerjene. Če bi se aktivnosti bolje načrtovale in usmerjale v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo, bi s tem pripomogli k njihovi boljši realizaciji.
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 04/2019	
<p>V aktivnosti usposabljanj, predvidenih v projektu IP LIFE Care4Climate, naj se smotrno</p>	

vključuje tudi MIZŠ in ostale deležnike (npr. univerze), ki niso partner v projektu.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, IJS
<u>UTEMELJITEV</u>	V pridobljenem LIFE projektu je veliko aktivnosti namenjenih usposabljanju, hkrati naj bi se v okviru projekta razvil načrt usposabljanja za NOD. Vsi relevantni akterji niso partnerji na projektu, zato se priporoča njihovo aktivno vključevanje in sodelovanje z njimi.
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 05/2019	
<p>Potrebno je okrepiti spodbujanje prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo – s poudarkom na razvoju kakovostnih delovnih mest, ki ustvarjajo višjo dodano vrednost, bistveno zmanjšujejo škodljive vplive na okolje, zagotavljajo pogoje za ustrezno plačilo in kakovostno delovno okolje – zlasti na področjih:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ozaveščanja in izobraževanja javnih uslužbencev o priložnostih za spodbujanje nizkoogljičnega krožnega gospodarstva in kakovostnih delovnih mest; • prenosa dobrih praks državnega spodbujanja iz drugih držav (bilo bi dobro, če bi bili bolj konkretni – katero državo imamo za zgled); • zagotavljanja zgleda javne uprave in aktivne promocije tega preko ZeJN; • sistematične prenove šolskih in študijskih programov za izboljšanje znanj, ki so pomembna za prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo; • drugimi aktivnostmi za specifične ciljne skupine. 	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, SVRK, MŠZŠ
<u>UTEMELJITEV</u>	<p>Tovrstna delovna mesta sočasno prispevajo k večji konkurenčnosti gospodarstva, večji zaposlenosti in manjšim okoljskim vplivom.</p> <p>Ciljno usposabljanje za prehod v nizkoogljično gospodarstvo, predvideno v OP TGP se ne izvaja sistematično. To vrzel je potrebno izpolniti.</p> <p>Poleg tega je potrebna nadgradnja, skladna z usmeritvijo Strategije razvoja Slovenije - podpreti je potrebno prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo. Ukrepi v smeri krožnega gospodarstva (snovne učinkovitosti idr.) so bistvenega pomena za doseganje dolgoročnih podnebnih ciljev.</p>

6 Organizacija izvajanja

OP TGP za to področje ne zastavlja ciljev.

6.1 Kadrovske zmogljivosti in koordinacija izvajanja

Družboslovna analiza, ki je bila izvedena v sklopu projekta LIFE Podnebna pot 2050 in je bila med drugim usmerjena tudi v kadrovske zmogljivosti posameznih institucij pristojnih za izvajanje OP TGP, **je pokazala, da obstaja sistemska kadrovska podhranjenost s kadri, ki je predvsem izrazita na MOP-u.** Kadrovsko se ministrstvo v letu 2018 ni okrepilo. V oddelku za podnebne spremembe je bilo v letu 2018 zaposlenih 6 ljudi, dve osebi sta zasedli pripravniški mesti. Navedeno število se nanaša na vse podnebne politike, ne le na izvajanje programa OP TGP.

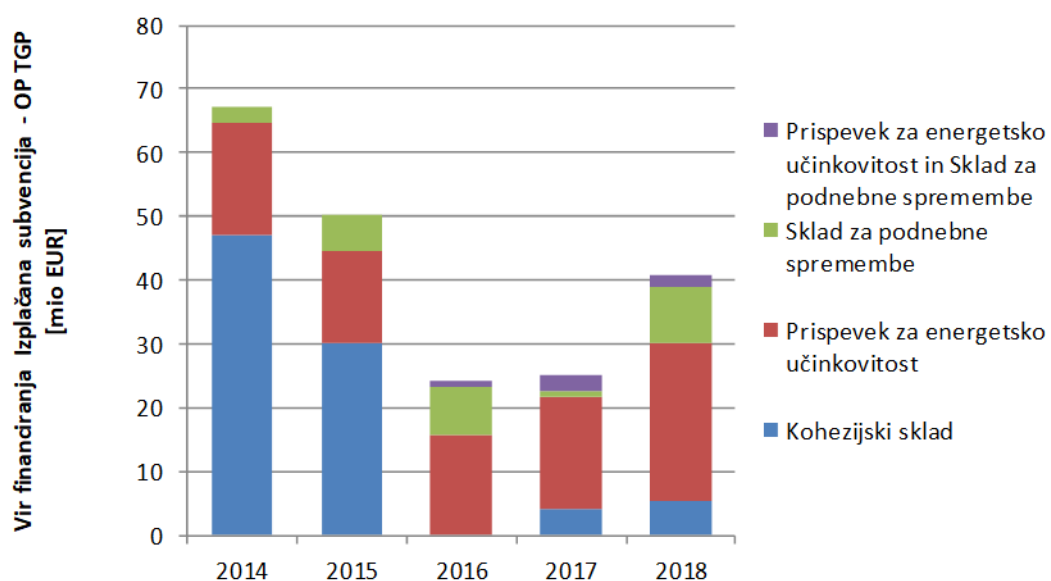
OP TGP 2020 je kompleksen program z ukrepi v osmih sektorjih. Za koordinacijo so posebej zahtevni ukrepi: zelena gospodarska rast, energetska pogodbeništvu v javnem in večstanovanjskem sektorju, spodbujanje URE in OVE v gospodinjstvih z nizkimi prihodki, ukrepi v majhnih in srednjih podjetjih, energetska prenova stavb kulturne dediščine, trajnostna mobilnost in zeleno javno naročanje.

Sicer so v letu 2019 napovedane zaposlitve na Oddelku za podnebne spremembe, namenjene predvsem izvajanju Sklada za podnebne spremembe. Ravno tako so predvidene nove zaposlitve v projektu IP LIFE Care4Climate. **Kljub novim zaposlitvam MOP potrebuje okrepitev pri izvajanju in načrtovanju podnebne politike.** Predvsem v prihajajočem obdobju, ko ministrstvo pripravljala Dolgoročno podnebno politiko, vključno s podnebno strategijo.

Izrazite vrzeli so še pri koordinaciji na področjih zelene gospodarske rasti (ki se kažejo tudi pri subvencijah, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, in v neenakomernosti spodbujanja ukrepov, kar povzroča izrazite konice v povpraševanju) in pri spodbujanju ukrepov v SME oz. na splošno v industriji.

7 Financiranje izvajanja ukrepov

V letu 2017 je bilo spodbujanju ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v javnem sektorju, gospodinjstvih in prometu namenjenih 25,9 milijonov evrov nepovratnih sredstev in 41,6 milijonov evrov v letu 2018. V letu 2018 se višina subvencij približuje obsegu iz leto, ko so bile le te najvišje. Poglavitni vir finančnih sredstev za spodbude je predstavljal prispevek za učinkovito rabo energije (24,8 milijonov evrov oz. 61 % izplačanih spodbud v letu 2018). Preostalih 22% je prispeval Sklad za podnebne spremembe, 13 % spodbud prihaja iz kohezijskega sklada.

Slika 3: Viri finančnih sredstev za ukrepe zmanjševanja emisij TGP v obdobju 2014–2018¹ (vir: IJS-CEU)

Ponovno je bil največji delež sredstev namenjen ukrepom v stavbah, delež nepovratnih sredstev za ta sektor je 86 %, kar je nekoliko manj kot v letu 2016. Spodbude za sektor promet so predstavljale 14%. Spodbude za industrijo se še zmeraj zelo nizke, v letu 2018 je začel nepovratne spodbude za industrijo dodeljevati Eko Sklad, ki pa so predstavljali manj kot 1 % vseh sredstev. Poleg Eko sklada za industrijo namenja tudi kohezijski sklad, vendar je iz razpisov težko določiti koliko sredstev gre za zmanjševanje emisij TGP.

V letu 2017 se je izboljšala učinkovitost subvencije (za zmanjšanje emisij za 1t CO₂ je bilo potrebnih 1161 evrov izplačane subvencije). Razlog je lahko najti v tem, da je bil še vedno majhen delež spodbud namenjenih prenovam v javnih stavbah, pri katerih so specifični stroški

najvišji in so subvencionirani v celoti. Hkrati pa se je izboljšal finančni vzvod¹³ kot posledica izvajanja projektov po modelu energetskega pogodbenišтва v tem sektorju.

Učinkovitost subvencije v letu 2018 je bila nekoliko slabša kot v letu 2017 (v letu 2018: 1333 evrov izplačane subvencije za 1t zmanjšanja emisij CO₂).

Eko sklad je v zadnjih letih povečal obseg subvencij v prometu, vendar so sredstva namenjena predvsem spodbujanju novih tehnologij. V tem sektorju pričakujemo še več spodbud, saj je bilo potrjenih skupno 17,6 milijonov evrov subvencij samo iz Kohezijskega sklada.

---

¹³ Razmerje med vrednostjo subvencije in investicije.

8 Oznake, slike in tabele

8.1 Seznam oznak in kratic

AN OVE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije
AN sNES	Akcijski načrt za skoraj nič-energijske stavbe za obdobje do leta 2020
AN URE	Akcijski načrt za učinkovito rabo energije
ANi OPZG	Akcijski načrt izvajanja Okvirnega programa za prehod v zeleno gospodarstvo
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BDP	bruto domači proizvod
CSD	center za socialno delo
	Računalniški program Evropske okoljske agencije za izračunavanje emisij iz cestnega
COPERT	prometa (Computer programme to calculate emissions from road transport)
DE	Direktorat za energijo
DEPN	Državni energetska podnebni načrt
DSEPS	Dolgoročna strategija za spodbujanje naložb energetske prenovne stavb
EED	Direktiva 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (Energy Efficiency Directive)
EK	Evropska komisija
EKS	Energetski koncept Slovenije
	tehnična pomoč Evropske investicijske banke na področju energetske učinkovitosti
ELENA	(European Local Energy Assistance)
ENSVET	Energetsko svetovalna mreža za občane
EO	enota obremenitve
	Evropski sistem za upravljanje železniškega prometa (The European Railway Traffic
ERTMS	Management System)

ES	Evropski svet Direktiva 2006/32/ES o učinkovitosti končne rabe energije in energetskih storitev
ESD	(Energy Service Directive)
ETCS	Evropski sistem za vodenje vlakov (European Train Control System)
ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EU	Evropska unija (European Union)
EU-28	države članice EU (28 držav)
EU-ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EZ-1	Energetski zakon Medvladni forum za spremembo podnebja (Intergovernmental Panel on Climate
IPCC	Change)
JPP	javni potniški promet
KOPOP	Kmetijsko okoljska in kmetijsko podnebna plačila
LEK	lokalni energetski koncept
LIFE	Evropski program - instrument financiranja na področju okolja
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	mala in srednje velika podjetja
MZ	Ministrstvo za zdravje
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo

NAMVS	Načrt aktivnosti ministrstev in vladnih služb
neETS	naprave, emisije ali sektorji zunaj sheme EU-ETS
NOD	nizkoogljična družba
NPVO	nacionalni program varstva okolja
OP EKP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
OP TGP-2020	Operativni program ukrepov za zmanjševane emisij toplogrednih plinov do leta 2020
OPZG	Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo
OVE	obnovljivi viri energije
P&R	parkiraj in se odpelji (Park and ride)
POO	Program preprečevanja odpadkov
PRP	Program razvoja podeželja
1PRzO	Program ravnanja z odpadki
	Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje
ReNPRP30	do leta 2030
ReNSP15–25	Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025
RRI	raziskovalno-razvojni in inovacijski
	SPIRIT Slovenija, javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva,
SPIRIT	internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije.
SPS	Slovenski podjetniški sklad
SRP	Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SVRK	Služba vlade razvoj in kohezijsko politiko

TEN-T	vseevropsko prometno omrežje (The trans-European transport network)
TGP	toplogredni plini
TRL	stopnja tehnološke razvitosti (technology readiness level)
UL	Uradni list
	Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (United Nations
UNFCCC	Framework Convention on Climate Change)
URE	učinkovita raba energije
ZeJN	zeleno javno naročanje
ZVO	Zakon o varstvu okolja

8.2 Seznam slik

Slika 1:	Gibanje emisij neETS v obdobju 2005–2016 v primerjavi z gibanjem emisij po ciljni trajektoriji v obdobju 2013–2020 preračunano na emisije iz leta 2005 (vir: IJS-CEU)	8
Slika 2:	Struktura emisij TGP po sektorjih neETS v letu 2016 (vir: IJS-CEU).....	9

ⁱ Za leto 2017 in 2018 so vključeni samo podatki o spodbudah iz Kohezijskega sklada za sektor stavb.